

LUC EAFĂRUL

SĂPTĂMINAL AL UNILOR SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA ● Redactor-șef EUGEN BARBU ● ANUL IX — Nr. 29 (220) Sâmbătă 16 IULIE 1968 — 8 PAGINI, 1 LEU

săptămîna

declarațiile de la bucurești

Cele două Declarații care au fost date publicității în urma Constatării de la București a Comitetului politic consultativ al Tratatului de la Varșovia, documente de o însemnătate internațională cu larg răsunet în conștiința contemporană, au stîrnit și continuă să stîrnească ecouri adînci în toate țările Europei și în întreaga lume.

Poporul român este profund interesat în stingerea focarelor de război și în asigurarea păcii. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., exprimînd aceste sentimente ale noastre, a arătat că: „Problema securității europene nu este pentru poporul nostru o problemă abstractă, ea este legată de asigurarea condițiilor muncii sale pașnice, de posibilitatea de a asigura mersul înainte al desăvîririi construcțiilor socialiste și crearea condițiilor pentru trecerea la construirea comunismului”.

De mii de ani cei mai buni fii ai lumii au visat o arînduire în care, cum spune Eminescu: „să aibă parte dreaptă, egală fiecare, și să trăim ca frații”.

Declarațiile de la București constituie nu numai o indicație realistă a drumului pe care trebuie să se îndrepte omenirea pentru asigurarea păcii în Europa și în lume, ci și un avertisment adresat tuturor militaristilor și mai ales celor americani.

Bombele, gloanțele, gazele toxice ucid și ostăzii oameni nevinovați. Uriașa umbră a morții se întinde deasupra întregului pămînt, sinistră, ca un coșmar: explozia atomică!...

Declarația cu privire la întărirea păcii și securității în Europa a celor șapte state socialiste care au participat la Consfătuirea de la București afirmă: „Responsabilitatea pentru aceasta o poartă acele puteri care, imediat după victoria asupra agresorilor germani, au renunțat la colaborarea făurită în marea coaliție antihitleristă, nu au pășit pe calea comună de construire a păcii în Europa și, mai mult decît altul, au devenit ele inele purtătoare ale unei politici agresive (...) În Europa se mențin încă trupe ale Statelor Unite, în țările vest-europene sînt amplasate bazele lor militare, se creează depozitele de armament nuclear, în mările care scaldă Europa sînt trimise submarine nucleare, în Marea Mediterană patrulază flota a 6-a americană, iar pe cer, deasupra țărilor europene, zboară avioane cu bombe nucleare”.

Dar popoarele Europei pot înfrînti, ele însele, pacea, cel puțin aici, pe continentul care e leagănul culturii moderne și al marilor revoluții dezrobitoare.

Statele socialiste ale Europei propun desființarea tuturor pactelor militare, încetarea cursei înarmărilor, retragerea trupelor străine de pe teritoriul altor state, denuclearizarea întregului continent. Toate națiunile, toate statele, mari sau mici, unite sub cerul libertății, egalității și fraternității, al rațiunii și al omeniei!

„Statele Unite — se mai spune în Declarație — se amestecă în treburile interne ale altor state, încalcă dreptul sacru al fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, recurg la represiuni coloniale și intervenții armate, pun la cale comploturi în diferite țări din Asia, Africa și America Latină, susțin preluindinele forțele reacționare și regimurile corupte, urle de popoare”.

Aproape 300 000 de militari americani, ajutați de trupele expediționare ale sateliților lor, folosind tot ceea ce tehnica modernă poate să producă în domeniul materialelor de distrugere, nu reușesc să înainteze un pas în acest război nedrept. Tot ce mișcă-n țara aceea le e dușman. Budiștii își dau foc în piețele publice ca să-și exprime ura împotriva lor. Studenții îi izgonesc cu pietre. Femeile îi alungă. Orașele îi înfruntă cu ochii de piatră. Ierburile cimpiei îi biciuiesc. Izvoarele îi ard. Pădurile îi sfișie. Mlaștinile îi sorb. Împotriva lor poporul vietnamez își opără lupșind zi și noapte, clipă de clipă, libertatea. Invadatorii înnebuniți de lura nepulnirii vor să „escaladeze” războiul bombardînd orașele R.D. Vietnam — stat liber, independent și suveran — ucigînd populația civilă...

Întreaga omenire e împotriva lor. America însăși e împotriva lor — America democrației și a libertății, a lui Washington, Lincoln, a lui Whitman și a lui Poe, a lui Hemingway și Steinbeck. Generalii și guvernanții de la Casa Albă trimit tineretului american să ucidă și să fie ucis în delia Mekongului, pe înaltele platouri ale munților, sub plasa de umbră a junglei.

Nu vor putea să escaladeze războiul.

„În numele partidului și guvernului nostru, al întregului popor român, a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, exprim hotărîrea noastră neclintită de a intensifica sprijinul politic, moral și material pentru poporul vietnamez, de a face tot ce ne stă în putință pentru izbîndă cauzei lui drepte”.

În Declarația cu privire la agresiunea Statelor Unite în Vietnam, adoptată de țările participante la Consfătuirea de la București, toate cele șapte state socialiste și-au exprimat hotărît sprijinul pe care îl vor da poporului vietnamez.

Omenirea a mai trecut prin momente grele. În ultimele două decenii pacea lumii a mai fost pusă în pericol. De fiecare dată însă, în fața blocului unit al omenirii dornice de pace, atîțitorii la măcel au fost silii să dea înapoi.

Istoria nu iartă niciodată. Singele nevinovat care scaldă pămîntul Vietnamului, trupurile slăbite cer pedepsirea agresorilor. Invadatorii nu vor rămîne nepedepsiți pentru crimele săvîrșite.

Să înceteze bombardamentele americane în Vietnam! Să fie retrase trupele americane și orice alte trupe din Vietnam și de pe orice alt pămînt străin! Să se pună în aplicare în Vietnam hotărîrile Conferinței de la Geneva care prevăd dreptul vietnamezilor de a-și hotărî singuri soarta! Să fie lăsate toate popoarele lumii să-și arînduiească viața așa cum doresc!

Declarațiile de la București nu cer guvernelor decît luciditate și realism în rezolvarea tuturor litigiilor internaționale.

Sîntem sătui de ruine și sînge. Vrem să ne trăim viața, cu bucuriile și cu durerile ei. Dar în luminoasa bălăcie pe care lumea o duce azi pentru îndeplinirea visului de pace și de omenie sîntem gata să facem totușa cum părinții noștri și părinții părinților noștri au făcut de două mii de ani.

Sub steagul de lumină al visurilor întregii omeniri, România socialistă se ridică în primele rînduri ale celor care se străduiesc să împlinească ceea ce popoarele așteaptă de veacuri: pace pe pămînt!

reversibilitate

O Daphne reversibilă visam
Reînviind din fiecare ram,
Să zbată pleoape dulci între nervuri,
Să iasă-n muguri umbra caldei guri.

Pe unduoase coapse să se-audă
Cum carnea surpă clorofilă crudă,
Fuga oprită-n rădăcini de plantă
Să reinceapă-n glezne delirantă.

O Daphne reversibilă vedeam
Reînviind din fiecare ram.

Ea alerga neterminat de vie
Și-și aduna vestmintul cu minie,
Mult sfișiat de ramurile sale
În vremea stînzei virste vegetale.

Ea alerga neterminat de vic...

finul

O boltă de biserică înaltă, podul șurei
plutea pe norii de tîmție ce suiau
din fin. Ședeam întins pe-această hălă
uscată, vegetală, în desăvîrșire.

Îndoiala
de mine insumi se-auzea venind
odată cu alergăturile șobolanilor.

Nu mi-a fost teamă, nici de ei
nici de tîgăda mea. Întins și drept
mă dărimam și mă zideam în ciclu
urmîndu-mi ritmul inimii prin ierburii.

ILIE CONSTANTIN

mişcare spre viitor

Partidului

Mă adaug la mișcarea lumii
precum ne adăugăm noi toți —
cu capul în pămînt cu picioarele în bolți
așa e curgerea în roți.

Așa e curgerea nebuloaselor
pină devin stele
așa sînt inimile îmbrățișate
pină la incandescență pe inele.

Roțile noastre pe cer
de n-ar fi unite
pacea de nu ne-ar legăna în bolți
ne-ar descoperi geologii în stalactite.

Sînt spițe în noi îndeajuns
numai învîrtește învîrtește
cugetul spre necuprins
steaua în cinci colțuri pe creste.

Ca văile să răspundă
la rotirile de izvoare la vocile din vînt
ca în zori soarele să răsară
din curgerea roților pe pămînt!

al acestui pămînt

Foșnesc zidurile cetății pină departe
și doamne brazii cum se arîndă în vînt
Coamele cailor crapă de sănătate
izvoarele scot aur din pămînt

Dinaintea pămîntului mă dezbrac de cămașă
ca griul să înflorească mai adînc
pină la subțorii să mă învelescă
în foșnetul stelelor pe gură căzînd.

Și mari izvoare să mă poarte în lume
luat ca de virtejuri albe și-n soare ridicat
iar cerul ca un clopot să spună al meu nume
pe trepte și cupole cum nu s-a mai aflat.

Sînt al acestui pămînt cu iubire și moarte
cu singele meu îl zidesc și îl cînt
albeste zidurile cetății pină departe
și doamne brazii cum se arîndă în vînt!

întru în amintire...

Întru în amintire ca într-o casă
pe pereți arme cu care am vînat
cel mai frumos ren.
Aici unei fete i-a scăpat un cerb din brațe.
Avea capul buclat
lina colorată de fii de căprior
copita nevățută de drumuri
gura umedă.
Și pădurea i-l-a adus înapoi
cu steaua de pe frunte ștearsă în vînt
cu lina arsă de drumuri
cu ochiul secat ca un nor
speriat în hățisuri
copt și bătrîn

NICOLAE IOANA

carte poștală

toledo

Nordul verde al Spaniei, cu simfonia nesfîrșită a ploii cîntătoare ce se cheamă Siri-Miri ca într-o baladă, a rămas undeva în amintirea noastră, cum a rămas și imaginea chiparșilor San-Sebastianului ce păzeau în agonia începătorului de vară un cîmînt englez, deasupra mării Cantabrice. Madridul este așezat într-un deșert dezolat unde soarele nemilos pustiiește totul, ziduri și grădini, albe acum toate, fără relief, arînd într-o puternică doagorare. Îmensele grădini ale Spaniei, auzite în muzică, cu indolența, taina și neclintirea lor au numai spre seară voluptatea amară a acordurilor lui De Falla. Dimineața de iunie, fierbinte și uscată ne înconjură nemilos. Soferul dă explicații în castiliană lui mai puțin zugrăvită cu limba negustorilor de mărunchiuri de la Puente de la Reina, dar tot atît de guturală, de bîrbătească, de energică și plină de suneri misterioase, ca ecourile acestor cîmpii galbene pe care le străbăteam într-o viteză egală. Scăiești virili, marcînd linăritatea peșagului de un galben tragic și chipuri uscate și negre furișîndu-se pe sub rarii copaci. Pe aici, un alt călător român, în urmă cu 40 de ani, simțea regretul că e atît de departe de pădurile umbroase de lângă Paris, dar eu mă regăsesem în acest deșert, în focul moart al cerului și sper să văd Spania care nu era nici lîngă Bilbao, oras acoperit de fum și aer strîicat, nici în barocul balnear al stațiunii de pe malul Oceanului, purtînd numele unui cunoscut sfînt.

Și Spania vine către mine, cu senzualitatea ei aspră pe care greu o accepți și o recunoști, dar care există chiar în acest aer de flacără. Tagul spumos al lui Ralea este astăzi numai un riu domol, reflectînd obosit orașul acesta plin de piatră, recules și abscons. Înainte de a vedea Toledo am privit un tablou al lui Petrușcu, mereu uitat, dar care cu vremea mi s-a insinuat într-a doua memorie. Este un peisaj păstos plin de doagorare și lut, cu albastrul palid, morl aproape al lui El Greco: nu albastrul cărților poștale ilustrate, violent și contrafăcut; nu albastrul acela plin de febră care prevestește inaniția și ciurma, ci albastrul rugii Terezei de Avilla, albastrul disperat al cerurilor părăsite de ploaie care reflectă piatra de sub ele, dezvădejea și împrăcția, umilirea și severitatea. În casa acestui Theopopolos, „levantin orgylos și neurastenic”, cum îl numește fără milă autorul „Memorialului” am văzut panorama

Toledoului în viziunea grandomanului extatic. Piatră paralelă, turnuri și ceruri de un bleu decolorat, bolnav, palid, lipsit de vitalitate, nu cu fundul torturat din Laocoon, unde El Greco a făcut să izbucnească din zidurile vechii capitale a Spaniei, purpură, peste care parcă a plouat cu sînge o săptămînă, zi și noapte. Acolo cerul e cenușiu și verde, spart de mari explozii albe, trupurile prelungi aflate într-o ispașire aproape teatrală au o groază manifestă și printre stînci aleargă un cal neverosimil și el, aprins parcă de foc și în aer zboară șerpi feroci. Nu, aici panorama Toledoului este negheată de un sobor de fîișe divine. Din tîrziu plonjează un sfînt grațios ca un asteroid. În jos, spre oras pică domol fără atracția gravitației copii durdulii agîțați de mari pene galbene, orașul de dedesubt așteaptă o iluminare, este placid, parcă într-un somn de vecernie...

Toledo metafizic, cum îl numea același călător, nu în casa aproape luxoaasă a lui El Greco există. Aici grădiniile și aerul patios plin de umbră te transportă într-o lume artificială. Sînt încă uimit de viziunea sumbră a tablourilor sale, iluminate parcă de mii de luminări și unse cu sudorile cerei, cum scria Călinescu, de lumea aceasta hagiografică, torturată, marcată de o demență bizantină. Dar ea, această lume, nu există nici după alita vrenie în universul leuanțimului, ci în ulițele zdrobite de soarele nemilos al amiezii, în arcadele maure din La Luz și sub portalul umbros al Puertei de Sol. Semețul Alcazar, rămîne clădirea cea mai urîtă din Toledo. E tanșos, ostentativ militar, nu are grația crenelurilor castelului San Servando și nici meditația masivă a porților arabe, pe care soarele zidește reliefuri la dîrșerite ore ale zilei, subliniind stemele Spaniei seculare. Puerta Antigua de Bisagra sau Forte de Cambron, atît de deosebită, sugerează mari instalații de apărare. Masivitatea zidurilor, ferestrele evocă trupe topite de timp, dîncioa de ele însă rămîne numai strada îngustă pe care trec măgăruși cu samare.

Toledo este mai ales San Juan de los Reyes cu nebunia aplomerată a sfinților aflați pretutîndeni în ziduri, cu arcadele severe, îndrăznețe, de o grație și o geometrie rară și Catedrala ce

EUGEN BARBU

(Continuare în pagina 2-a)

POȘTA REDACTIEI

AI PLECAT...

Nu mai întreb cînd te vei întoarce. Nu număr frunzele galbene ce cad. Ce nu mai sînt regrete: Sînt simple frunze: sevă și lumină, Ce pot cădea în clipa întîlnirii.

Total în jur e iur, Și noi sîntem noi. Dar mirosim a frunze În fiecare toamnă.

Te-am strigat de departe: Vino! În-a uitat formele genunchilor În palmele mele. Vino, să le rulegi. Ca pe două frunze verzi. În toamna galbenă.

ERATA

Ca să te pierd Trebuie să-ți răpești totul: Gesturi și gânduri, călăpăie mele. Parcă pentru fiecare nădejde, Și fiecare zi trecută împreună Să-ți fie cîrmă Pentru viitorii mari. Te care te chemă de drum. La fiecare cot de drum. Tu nu poți fi vinovată. Te ești ușoară, ca un fulg. Ce nu s-a topit Pe gîtul meu cald.

ION POENARU

CONST. TRANDAFIR. — Nu mă îndoiu de realitatea „exercițiilor de autoexigență” de care amintim și vedă versul atlețic sfleșit, lipsit în general de mari trăsături. V-aș recomanda însă, dacă e posibil, un efort de înțelegere și restructurare a înțelegii vizionare poetice. Dv. tratați în spiritul proletcultismului teme generale: tinerețe, dragoste, cultură, civinități, muzică, luptă, istorie, totul la o temperatură forțată, întotdeauna emfatic și grandilocvent. Total e supra-dimensional: ideea e atotcuprinzătoare, dragostea mare, făcătoare eternă, sferele înalte, gestul solemn, lumina adevărată, apa vie, linierea fără băștie, poveștile adînci, iubirile clorotizate, pndobăse tîmnițe, piscurile sublime, necunoscutul vast, cîntecul prețios, visele îndrăznețe, aripile temerare, monumentele superioare, singele pur, verdele intens, sculptorii geniali, pădurea fantastică, tragedia sinistrală, incit simți, după lectura acestor poezii, nevoia reintîrniți în lumea cea de toate zilele, populată cu lucruri obișnuite, simple, comune, mai pe măsura muritorilor de rînd.

M. POSTELNICU. — „Prăbușirea Doitanei” e o compoziție merituosă, dar cam teatrală și învecată ca stil. În spiritul reconstituirii romantice ale lui Alexandru. G. PĂDUREANU. — Cele cincizeci și opt de poezii sînt, de fapt, niște texte, nu foarte mai slabe decât ceea ce se diluează în mii de obiecte în studio și televiziune. Ele ar putea inspira de compozitori de muzică ușoară. ARON NORA. — Poezii scrise în general curat, versurile însă adevărat banale: dacă timpul și-ar schimba sensul am ajunge din nou copii („Dacă...”), să nu uităm că vom lăsa locul altora („Ceea ce nu trebuie să uităm”), pămîntul e o punte între țări și azi („Pămîntului”) etc. Dintre cele patru proze scurte mai reușite e „Clopitori”, care fixează prin detalii puține și semnificative un moment de răscruce în viața unui copil. DANĂLACHE A. ILIE. — Frumoase însușiri de observație și evocare. Fără studiu, va fi greu să le valorificăm cu adevărat și să depășim etapa actuală, de artist amator.

V. CONSTANTINESCU. — Poezii aproape publicabile, nu însă și promițătoare. Reproduc pentru exemplificare acest „Zbor”, lucrare caracteristică pentru modul de a scrie al unei categorii numeroase de incenzori care, fie că n-au nimic de spus, fie că, dintr-o defectuoasă înțelegere a noțiunii de poezie, iug de ceea ce li se pare a fi banal și se lereșă să comunice lucruri într-adevăr de substanță:

Sub fruntea noastră lovită de aer arid hotărîri și-nțeleuri în zbor, timpuși dăluțeste prezenta în ele prin lucrări victorii născută în cloacul lor.

Lubrițe azi zborul și-și deslac de la o înțelegere cert-nădăline, privire n-îs drumul pe care s-a mers mereu globul istoriei împliniri în mullime.

N-îi gândul arculi între pămînt și soare mari energii ce-î rotesc ne-nclat și tainic se-nalță cîntărea din lui prin zborul ce curge mereu echilibrat.

GH. ANDREI. — Sinteză lirică arbitrară, amintind uneori de viziunile onirice ale lui Dalí (șaltimbancii care ținesc călări din gura unui monstru). Ca tot ce este arbitrar, „eluză în presesi și a vizionării, care e înconștientă și critică care au prezidat a ceea-si omisiune ce nu respectă competența criticii cinematografice de la Mamaia”

accente

pelicanul alb la unio

Se pare că, dacă nu e vorba de un liber arbitru, un juriu necunoscut — de la Direcția districții Hîrnești — a re-premiat filmele de scurt-metraj definitiv premiate la cel de al III-lea Festival național al filmului de la Mamaia. Căci ce altceva poate înțelegi din programarea înunchiului la cinematograful nio, a scurt-metrajului ne au fost distins cu premiile cucerite? Informația Bucureștilor din 12 iulie 1966, anunța o gală cinematografică numai cu 7 filme. Vezi rîndurile de la pag. 65, în fine, pătrundem în misterele biologice apelor. Nu însă și în cele ale C.T.C.-ului din tipografia respectivă.

— Două minunate texte, realizate prin lufeta de mînd a legătorilor și nebagarea de seamă a celorși, des-coperim și într-un exemplar al cărții lui Ion Barbu: „Dincolo de sora reinară rect, mirasurile sînt în rochetele nu numai din categoria parlamentarilor, ci și pesilientale” (pag. 126-97 — sic!)

— „După ce soldatul s-a întors cu înecul, începea să dea roade la sîrși”, pe locuri un hipnotizator, i-am spus că în contract gilețului” (pag. 126, 161 — sic!)

RADU BRAȘOVEANU

unde erata nu poate face nimic (I)

Scurti incursiune printre rebuliri ale tipografilor, ajunse în comerț — Ioana Postelnicu, Plecare Viasinilor (Editura Tineretului). Au plecat Viasinii, au mers ei ce au mers, au ajuns pînă la pag. 464, dar nu și la sfîrșitul călătoriei. Lipsese pagini... — Citim într-un exemplar din Biblioteca apelor de C. S. Antonescu (Editura didactică și pedagogică) la pag. 64-65: „Abateră de la perpendicularitatea suprafețelor A și B cel mult 0,02-100 stare larvară — provine din apă fiind apoi — ca adult — pierdute definitiv pentru ea.” Cinea citratul: pînă la pag. 64 car-lea cuprinde pagini din Desenul tehnic, vol. II, de Ing. G. Tîrnăse, ing. I. Dumitrache și Ing. Gh. Nicoară, de

la pag. 65, în fine, pătrundem în misterele biologice apelor. Nu însă și în cele ale C.T.C.-ului din tipografia respectivă.

— Două minunate texte, realizate prin lufeta de mînd a legătorilor și nebagarea de seamă a celorși, des-coperim și într-un exemplar al cărții lui Ion Barbu: „Dincolo de sora reinară rect, mirasurile sînt în rochetele nu numai din categoria parlamentarilor, ci și pesilientale” (pag. 126-97 — sic!)

— „După ce soldatul s-a întors cu înecul, începea să dea roade la sîrși”, pe locuri un hipnotizator, i-am spus că în contract gilețului” (pag. 126, 161 — sic!)

H. L.

o nouă revistă culturală

Vechea cutale de scum a Moldovei se înscrie în mozaicul presei culturale românești printr-o inițiativă originală. Ziarul „Zori Noi” din Suceava, în colaborare cu Casa regională a creației populare, editează un elegant supliment politic, social-cultural, cu apariții lunare, intitulat simplu și expresiv — SUCEAVA. Cele 24 de pagini publicate în frumoase condiții grafice, fac ca noua supliment să nu se deosebească formal și în esență de recentii aparițiile ARGEȘ și ASTRA, sau mai vîrstnicilor contra FAMILIA, RAMURI, ATE-NEU laică de ce salutăm, fără ezitare, o veritabilă nouă revistă. Semnalăm din sumarul primului număr al suplimentului, contribuțiile la cunoașterea mai complexă a personalității lui N. Iorga, sub semnătura lui Oscar Han, A.G. Sîno Lucian Va-leo, M. Iordache, materialele închinătoare aniversării de la Putna, articolul lui Constantin Ciopraga intitulat „Periadele de cultură”, reportajul lui S. Georgescu „O nouă dimensiune a muștelor”, cronică literară a lui M.

TUDORICA N. N.

scrisoare

către redacția revistei „luceafărul”

Criticul Serban Cioculescu se ocupă în *Viața Românească*, la rubrica *Miscelanea*, de Joe secund, apărut în *Editura pentru literatură*, sub îngrijirea noastră (1966). În legătură cu însemnările d-sale vrom să facem câteva precizări:

1. Un număr din puținele greșeli de tipar au fost semnalate Editurii, urmînd să constituie o mica crată, dar ediția, ca și în alte cazuri, se difuzase.

2. Volumul din 1966 reproduce, pentru Joe secund, textul culegerii din 1930 (*Cultura națională*) din care un exemplar se află în biblioteca Al. Rosetti, cu autorul poeziei. Cu excepția modificării de către noi, corectînd prudent „mari lactee” în „mari lactee” (eroare înțeles, deci) nu am făcut nici o modificare față de ediția din 1930, recunoscînd un exemplar pe care Ion Barbu să fi întreprins îndreptările menționate de Serban Cioculescu. În cazul că autorul articolului care semnează alături de noi în ultimii ani ediția critica I. L. Caragiale — „Opere” este în posesia unui asemenea exemplar cu modificările poetului, acesta ne-ar fi fost util înainte apariției volumului de care d-na luase cunoștință din planurile editurilor și anticipat din conversațiile noastre.

3. Fiind posesorul unui capriciu tipografic, Serban Cioculescu face o observație privind absența unei litere. În exemplarele noastre apare corect dedicația (nu titlu) Rosetti și noi Rosett.

4. În poemul *După mele* (pag. 43) versul: „Să-î arunc nu-mi prea venea” nu a fost sărit (mansuetudinea ghilimelelor aparține lui S. C.) Ion Barbu pe exemplarul din biblioteca Al. Rosetti a făcut câteva modificări între care și anulara cu cernelă neagră a versului învinovat.

5. Finalul însemnărilor din *Viața Românească* (nr. 5) atî de sugestiv intitulat „Să facem puțină cabalistă” (calambur involuntar, desigur) oferă alt prilej din care reiese vitregia exemplarului cumpărat al ediției 1930. Poate în exemplarul său L. aro limba tocită și apare I. Oricum, noi mulțumim pe această cale criticului Serban Cioculescu pentru lectura atentă, pentru aportul la interpretarea textului barbian și în egală măsură pentru sugestiile d-sale la care ar fi reflectat și eminentul exeget al poeziei, Tudor Vianu, prietenul nostru comun.

Acad. AL. ROSETTI
LIVIU CĂLIN

toledo

(urmare din pag. I)

o întrece în frumusețe pe cea de la Chartres, atî de prețuit înainte de a o vedea pe aceasta. Portulul parca distrus de eroziunea soarelui nu te face să bănuiești interiorul masiv dinăuntru. Imensul lăcaș este pustiu, numai din loc în loc pîlpîie luminiștele credincioase aruncînd pe pereți ugni umbre sozătoare. Miroase a lemn vechi și prețios, există un lucru al timpului pe care nimic nu-l poate înlocui, și este această tîndă a altarelor cu aurul lor, cu sfinți negri, preluși, parca scurgîndu-se din propriile vestimente de piatră, alunecînd în neîntîm, numai suflet și adorare. Grilla lui Villalpando păzește altarul și mormintele regale. Acest decor penitent nu poate fi descris pentru că e un delir genial cu fitele parca realitate înconjurate de supra-natură sculpturală care a distrus greutatea trupurilor înfățișate. O foină imensă în piatră, o viernuială care nu are nimic credincios în ea, mari cloce simetrice, cum spun atî de plastic Călinescu. Opt cardinali de marmoră veghează în genunchi mormintele lui Don Alvaro de Luna și al Donei Juana Pimentel. Totul e concurat de patruleterul Sălii celor căzuți cu un plafon unic și cu un armoar sculptat cu o mare finețe. Undeva în umbră ochii plini de umilități ai Sfințului Francisc din Assisi imploră clementa cereului.

Toledo cel vechi, cu stradele înguste și balcoane fragile, cu geamuri misterioase deschise spre curți sugerate numai. Toledo cel îngust de arșiță, Toledo al lui Maurice Barrés piere lîngă noi în propria-i lumină. Peste olănele Santei Cruz de Mendoza cade seara ca o remușcare fierbînte. Să recităm din Lope de Vega:

Noaple fabricatoare de mistificații, nebulă, imaginativă, himerică, ce arăți celui care-și cucerește binele lui în tine munți plani și mările uscate; locuitoare de creere găunoase, fiziciană, filozofă, alchimistă, tainuitoră jostnică, linx fără vedere, înfricoșată de propriile tale ecouri. Umbra, spaima, răul fie în seama ta, îndatoritoare, poetă, bolnavă, rece, miini de brav și picioare de fugar. De veghez sau dorm, jumătate din viață e a ta: dacă veghez, îți plăteș cu ziua, dacă dorm nu simt ce trăeș...

Dacă despre găță s-a spus că este cea dintîi poartă a orașului, să convenim că librăria constituie cea mai importantă „gără” în cuprinsul unui lung traseu parcurt de carte de la un capăt al cititor. O gară cu un trafic uriaș cu limbi „fulger” și cu garniturii întepente pe linii moarte, o gară unde cărțile staționează — ca și trenurile — un timp invers proporțional cu rangul lor. Simpla cochetare cu cărțile ne rezervă surprize uluitoare. Numai 10 dintre cele mai solicitate și productive edituri au pus în circulație în ultimii 20 de ani 28.700 de titluri, însumînd un tiraj de 500.000.000 exemplare. Capriciul unui matematician al putea converti aceste cifre abstracte în imagini plastice: un briu de cărți, făcînd de mai bine de două ori ochiul Pămîntului, un tren de marți cu 25.000 de vagoane pline „ochi”... 3.000 terenuri de fotbal pardosite pînă la ultima palmă de suprafață... un turn înalt de 15.000 km. Ceva mai mult decât mîsără așa planetă.

Bucureștilor devorează un procent considerabil — 40% din această uriașă recoltă editorială. Zilnic, prin cele peste 100 de librării ale capitalei se perindă aproape 20.000 de cumpărători. Numai prin librăria „Mihail Sadoveanu” (nr. 17) la fiecare 12 ore, cîți măsoară programul cotidian al unității, 3.000 de cărți ajung în posesia cititorilor. Nu mai facem o descoperire spunînd că limbajul sec al statisticii mijlocește semnificații largi și multiple. În clipa cînd curba desfacerii de carte pe cap de locuitor al capitalei (măsurată în lei) a crescut vertiginos de la 12 la 45 (în 1965). S-a mîrit prin urmare puterea de cumpărare a publicului, reflectînd ridicarea nivelului de trai. S-a îmbunătățit pe de altă parte conținutul, aspectul grafic al cărții, tînd pasul cu exigențele mereu sporite ale unei populații antrenate în procesul amplu al revoluției culturale.

Înregistrăm așadar o transformare în adîncime în principalele puncte ale traseului cărții: autor-editură-beneficiar. Dar librăriile, acest ultim „nod circulator”, de unde produsul editorial se răspîndește în delta stufoasă a foamei de cunoștințe?

Despre această stație, atî de familiară iubitorului de slovă tipărită, și totuși ascunzînd în „culisele” ei altă aspecte necunoscute cititorilor și nu o dată spectaculoase, ne propunem să vorbim în cele ce urmează.

Și despre librăria care nu și-ar schimba meșterii pentru nimic în lume, — despre vizitatorul acestui produs de suprem rafinament pe care l-a născocit omul creator, despre acela pe care noi, perindîndu-ne prin fața vitrinelor cu universuri la alegere, seduțioare sau nu, ne-am deprins să-l privim exclusiv ca pe „omul de după țelgheta”, simplu executant impersonal al suveranelor noastre curtoare.

Rîndurile de mai jos își propun să spulbere o prejudecată și să aducă un omagiu, credem, îndreptățit.

VICTORIE ASUPRA MINUTULUI

Pe zi ce trece librăria este un personaj tot mai ocupat. Dacă în 1952 el putea prezenta în fața publicului 4.000, hai 5.000 de titluri dezvoltarea formidabilă a filintărea, paralel cu librăriile gen „uni-

versal”, cu sortiment complet, a unor unități specializate cu prioritate pe o anumită categorie tematică. În acest fel se evită lungile turnee ale cumpărătorului pe urmele unei cărți, grea de „primă” fiind „raționul”, prin stabilirea unor unități — repere fixe. Ultimele exemplare aflate încă nevândute pe retea sînt așezate în unitatea specializată și dispariția lor și de aici este un semnal sigur al psihologiei cititorului la „cerință” de

carte în semnificativ progres. Librăria începe de la vitrină. Așadar, popas în anticamera cărții („Maria Stanciu: „Pentru evitarea stocării unor cărți organizăm la anumite intervale de timp vitrine cu titluri pe care se pare că publicul le-a cum uitat de la data apariției. Am poposit astăzi vitrinele cu *Nedeia din poiana mistreii*” (Nicolae Deleanu), și *noaptea credeau în lumină* (C.

rele avantaje ale acestei forme comerciale au determinat extinderea sistemului de autoservire.

Dacă bibliotecă se adresează în general tuturor, și problema cheie de rezolvare rămîne — apărut — simpla repartizare geografică a edițiilor, proporțional cu numărul locuitorilor din fiecare unitate administrativă (deși după cum vom vedea cele mai frecvente stocări de cărți se petrec locmii în acest sector, din cauze diverse), în domeniul tematicilor (literatură socială, politică, științe sociale) și în lucrări tehnico-științifice), aparițiile editoriale sînt destinate unor grupuri speciale de cititori, și lucrul acesta învește metode de muncă distincte. În general putem spune că tocmai aici periculu stocării cărților a fost îndepărtat prin inițiative eficiente și spectaculoase. Even-tualele exemple care ar părea să contrazică această stare de fapt sînt de fapt „cazuri” cu un istoric foarte interesant.

Am citizat foarte bine „Problemele fiziologice ale medicinii” și *Fiziologie medicală și fiziologie de Fulton* — scrie într-un extemporal (sic) — librării dau extemporale, după cum pot avea și examenul *Irina Enescu*, responsabilă a raționalului de Carte Medicină la Librăria Academică. Mai greu e cu *Contribuții experimentale la studiul eredității în malărie* de M. Ciucă. La 16 ani de la data apariției, cartea și-a încă în vitrină. Cum se explică? Explicația e neașteptată: cartea era M. Ciucă este una din lucrările cele mai valoroase pe plan mondial din acest domeniu. În țara noastră însă, paludismul a fost total eradicat (și *Contribuțiile experimentale* a lui M. Ciucă au jucat un rol de prim ordin în obținerea acestui succes). Actualmente, problema malariei nu ne preocupă pe specialiștii noștri, totuși cartea amintită este cumpărată și astăzi de medici străini, în vizită prin România. Așadar o glorioasă întîrire în raționi.

„Atacul” librărilor se desfășoară pe un front larg, avînd o lină unică: educarea promptă la cunoștința celor interesați și bibliografiei de utilitate. Inițiativele sînt în acest domeniu îndrăznețe și de o mare originalitate. Iată cu librăria nu mai multumesc să-și ostente elicitii: a lăsa în întîmpinarea lor, îi caută chiar la locul lor de muncă.

O idee interesantă a C.I.D.C. (Centrul de librării și editură a cărții) — București, aflată în stadiul de proiect, o constituie scrierea la domiciliu a elevilor cu bibliografie de an, furnizînd la comandă Principiul aducerii la cunoștință a titlurilor aparute, prin expedierea listelor acasă, stă la baza sistemului „Cartea prin Poștă” — al cărui sediu se află în Calea Serban Vodă nr. 43. București. Iată cum popular prin numărul crescînd al corespondenților. Au fost avizate majoritatea întreprinderilor din țară, cărora li s-au trimis bibliograful pe tematici și specialități. Sute dintre ele au răspuns

epușării editiei. Experiența pare a fi rodnică (printre avantajele acestui sistem se numără și faptul că fiecare librărie își formează și menține un nucleu relativ stabil de „prieteni ai cărții”, de mare utilitate în stabilirea necesarului, și deci în propunerile de tiraje). Asemenea rațiuni specializate s-au alocat la librăria „Academiei” — cartea medicală, lucrări agrozoolonice, librăria „Mihail Sadoveanu” — ghiduri turistice și cartea de sport, librăria „Universală” — lucrări de teatru, artă, „Mihail Sadoveanu” — literatura social-politică, „Simfonia” — lucrări aparținute la Editura Muzicală, etc.

Atent întotdeauna la buna organizare a sortimentului disponibil, care atinge un total de mii de titluri, librării exemplul își cunoaște fiecare carte, știe să recomande și să contrapropună, să canalizeze gustul cumpărătorului ezitant, și învariază, oricare ar fi decizia celui interesat, mina librăriului alergic pe claviatura rațiilor pe drumul cel mai scurt. „Minutul de gîndire” a fost eliminat.

DIN LIBRĂRIE ÎN BIBLIOTECA DVS.

Varietatea formelor de prezentare a cărților, de ispitire a cititorilor înspre librărie, de dirijare competența a gustului cumpărătorului, în stîrșit de vânzare propriu zis — de regulă — în ordinea alfabetică a autorilor. S-a mers însă și mai departe în această direcție, prin in-

viața literară și artistică în imagini de neagu rădulescu

Autoarea: Nu vedeti? Nu mă las deloc!...

Cititorii între ei: — Lesă-mă, omule, să văd și eu! — Ce să vezi? Nu se vede nimic, e beznă.

cartea și librăria (I)

anchetă realizată de D. URSULEANU și H. LEREA

volumului producției editoriale face ca astăzi prin rațurile librărilor să ruleze filmul a 12.000 de titluri (și evident cifra nu se astîmpără!) Un baibilon de limbi, autori, domenii. Specializarea tot mai pronunțată a științei și tehnicii a avut ca efect imediat transformarea unor paragrafe din științele clasice în discipline de sine stătătoare, reprezentate editorial de o literatură în plină efervescență. Astăzi și elevii de școală știu să izoleze biochimia de chimia fizică, Ramuri distincte, cititori diferiți. Bibliola prin raft, ce impresie penibilă lăsată de vizitator. Dar puțin știu că eliminarea „minutului de căutare”, înlocuirea cu sa mîsără precisă, aproape reflexă a miinii exact la cartea cerută, ascunde o muncă permanentă, și atîta creier de program, benevolă, netribuită, făcută din pura pasiune pentru științura profesională. Fiecare nu lot de cărți intrate în umilate restructurază dispunerea în rafturi, obligă la o nouă doză a „marșii” după criterii conștente. Sistemizarea cărților — într-o problemă fără mearse, sistifică, subordonată unei legi necrite a ziilor noastre; operați-voluntă. Pentru îndeplinirea cerințelor ei, precum și pentru asigurarea muncii librăriului s-a apărut o noțiune nouă, împrimurată din alte sectoare ale vieții comerciale: raiunul specializat. În cadrul fie-cărui raion cărțile se ordinesc după discipline și — de regulă — în ordinea alfabetică a autorilor. S-a mers însă și mai departe în această direcție, prin in-

G. Călinescu la ultima sa întîlnire cu cititorii (librăria „M. Sadoveanu”).

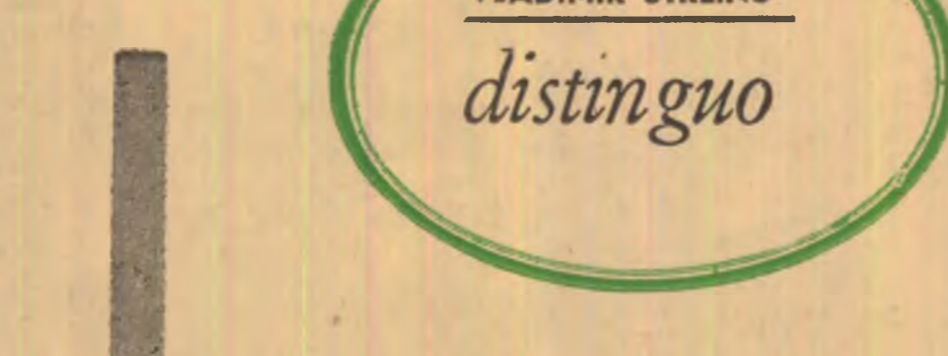
sau solicitat cataloage și liste de apariții. Rezultatul? Anul trecut numai, au sosit 10.000 de scrisori; mai mult de jumătate din sonneturi sînt corespondenții aducerii la cunoștință a titlurilor aparute, prin expedierea listelor acasă, stă la baza sistemului „Cartea prin Poștă” — al cărui sediu se află în Calea Serban Vodă nr. 43. București. Iată cum popular prin numărul crescînd al corespondenților. Au fost avizate majoritatea întreprinderilor din țară, cărora li s-au trimis bibliograful pe tematici și specialități. Sute dintre ele au răspuns

TUDOR ARGHEZII Ritmuri

Termenologia literară și artistică poate fi nuanțată și labilă, uneori chiar răsturnată în sensurile ei, alt de complex și de puțin static...

PAUL CORNEA De la Alexandrescu la Eminescu

Carnea reuneste 10 studii de istorie literară, parte inedite, parte republicate din perioadele unde au apărut în ultimii cinci ani, în special în Viața Românească...

In afară de mențiunea lui N. Iorga, scrijinită și pe o judecată de valoare în josul paginii respective (Ist. Lit. Rom. Contemp., vol. I, 1934), ceilalți istorici literari numesc rați pe C. C. Cornescu numai în legătură cu prietenul Al. Odobescu...

Redactat după sinuciderea acestuia din 1895, memoriul începe chiar cu evocarea prietenului: „Am făcut această călătorie cu mult regretul meu prieten Alexandru Odobescu...

c. c. cornescu, prietenul lui odobescu

Am trăit mulți ani împreună și mă grăbesc a spune că multe am învățat de la el. Sint fericit că pot aduce în aceste zile rinduri un omagiu memoriei sale și dacă sufletele noastre se înalță în neagră veșnicie spre a deveni acele stele ce vedem pe bolta cerească, atunci desigur el este Luceafărul...

Cu puțin înainte de apariție, Cornescu adaugă prefața noii ediții la o scrisoare, prin care îl vestește că o va primi în curând, prietenul de noi asigurându-l că această scriere va fi conținută...

treptele personalizării lirice (II)

Fără să fie barbian, — prozeliș sau epigon, cum s-a spus nu de puține ori — Nichita Stănescu este poetul tânăr, oarecum cel mai apropiat de gândirea poetică a lui Ion Barbu...

Izează metafora, S-ar putea chiar spune că materializind (termenul trebuie luat în sensul lui fizic), metafora clasică dispore. Poeziile lui sînt mici cosmosuri, arhitecturi bizare și sugestive în care ideile și gândurile au o concrete materială, palpabilă...

hacur ca un soavot, / și plec cîm mai repede nu putînd, / I dînd mai întîi colțul cîmșuș al străzii, / și-oi, de-a dreptul prin mijlocul bulevardului, / I fară teamă c-oi putea fi silită din întîmplare, / de vreo lumînăză oarecare (De-a sufletul)...

privirea (p. 93). Ea te priveam ore-n șir, / I pînd cînd priveai mele / I dădeai trivize abastre / I pînd cînd vîntul mi se smulgea, / ori cădeau ele singure, îngăbente, la pămînt (p. 100)...

Deci să revenim. „Tu, punctul ochi al Jon Barbu? / Decî sîntem privirea te amăruie, / I dădeai trivize abastre / I pînd cînd vîntul mi se smulgea, / ori cădeau ele singure, îngăbente, la pămînt (p. 100)...

ion sofia manolescu

transhumaanțele somniaului

Noaptea, dar mai ales noaptea,
când mă involbur speriat prin apele somnului,
când mă retrag din tot ceea ce am fost,
când mă trezesc din tot ceea ce sînt,
atunci îmi aduc aminte de mine, de moartea mea.

Timpu își smulge frunzele din arborii agitați
așa cum îmi va smulge și mie steaua albastră
din constelația știută a cuvintului,
fiindcă dincolo de mine există ceva de neînțeles
care s-a strecurat în natura intimă și adică
a tuturor ființelor,
care ne smulge cîntecul din brațele dragostei.

Noaptea, dar mai ales noaptea,
când mă preling prin transhumaanțele somnului,
când mi se înecă lumina în luminile ochilor,
când mă adun din tot ceea ce am mai rămas,
atunci îmi aduc aminte de mine, de moartea mea.

Știu că voi pleca neliniștit din lutul ființei mele
cînd mă voi întoarce lângă enigmă din penumbra.
Știu că nu voi mai fi niciodată ceea ce sînt,
fiindcă dincolo de mine există ceva de neînțeles
care s-a strecurat în natura intimă și intimă
a tuturor ființelor
încă de la începutul începutului.

autoportret

Cînd mă apropiu de mine ca de un arbore,
cînd mă privesc din afară-n lăuntru,
niciodată nu mă pot recunoaște
numai după rănilor rădăcinilor.

Am în cuvînt a lacrimă apropiată
fără de care nu mă pot depărta.
Am în suris un cuvînt necunoscut
fără de care nu mă pot depăși.

Cînd mă apropiu de mine ca de un munte
cînd mă privesc din lăuntru-n afară,
niciodată nu mă pot recunoaște
numai după înălțimile curbalelor.

Am o răsfrîngere uitată-n adînc
fără de care nu mă pot tulbura.
Am un strigăt scufundat în ecouri
fără de care nu mă pot auzi.

traian chelariu

educăm

Noi educăm.
Educăm claritatea cuvintelor
Ca să atingă aca netezime
Perfect aderentă la somnul
Stelar al luminii, la semnul
Senin revelat în oracolul
Unic al lumii
Plurivalent arătate.

Noi educăm.
Educăm netezimile verbului
Săm pentru țagă
Făuritoare a timpului, pentru-nălțarea
Cotidiană a coloanelor
Culmii ce duc arbitrar
Orizontală și friza
Cerulei pururi purtatul de carele
Dorulul, de canoarele
Dansului, de cumintenia
Cariatidelor mute cît timp Apolo
Delficul numai semnifică. Noi însă punem
Nume luminilor, cînd ni le-nțecă
Gratul uzat, și noi punem
Alte-amintiri în clipita
Destăinirii, de aceea,
Lămurind, educăm,
Daar educăm,
Aripa zilnică-a zborului
Claritatea cuvintelor.

focul

Printre pericole umbli.
Printre puterile
Vajnice omul. Supune
Timp și supune
Spații; încearcă
Zorul, zăbava; măsură
Pune, tracică-n ritmul
Rivnelor sale
Si-i e cunoaștere pasul
Suplu de-a lungul
Tainei știțiilor... Vine
Însă plivirea
Vremii și fericit e
Cine din goana
Jocului trece
Altuia facul
Care mai arde-n
Visul făteței.

alexandru lungu

somnul ofeliei

Pe un pat de laluzi
te aud visînd

Somnul tău e riul
adiat în frunte
ca o boare calmă

Un fior albastru
salcia tăcerii
în priviri luntrește

Neagra califoa
ca un mușchi de arbor
îmi răzbate-n spate

Palerina nopții
a trag după mine
lîngă Elsinor

Și te văd alături:
somnul tău lunar
zarea lui pierdută

Pe un pat de ape
te privesc visînd.

natură statică

Păuni adormiți
în viața veche

Sicriul tăcerii
odihnește mino
zvonul de zăpezi

Napurcesul cîntec
adie-n cutie
giulgiuri de auz

Poate nu e ceasul
să aștern pe suflete
somnul de păuni

Poate încă timp
stau nedezlegat
în zăpezi uitate

marta bărbulescu

în bătaia vîntului

Femeia a îmbătrînit ca un pin rămas fără spațiu
în iarbă prea înaltă.
Miinile-și arată veșteda singurătate
înima pustie, spaima și dorința
dintr-o lume neafiată.
Simte cum în ea
singele-i se apreste cu fiecare clipă
sub a baghetă neștiută, diabolică,
— Noaptea, desigur, noaptea
privește în odaie și așteaptă un semn
— vorbește singură —
mîngîind cu tremurul miinii
cerceveaua ferestrei — de lemn —
Timpul-i bolnav
și ghemul a lunecat pe căi nemîjlocite.
În femeia
coboră ultimele păsări de seară
amețite...

elisabeta niță

primul poem

Cerșii au risipit stele pe cer cu coarșele.
Argesul și-a schimbat cursul prin albia lunii —
E ceasul cînd timpul curge lin
Peste somnul meșterilor,

Eu mă strecur în barăci ca o Ană
Pun lemne pe foc, le veghez somnul
Vreau ca în noaptea aceasta
Să le închin primul poem
Închin meșterilor primul poem
Pentru dimineața în care
Argesul curge prin albia lunii
Către marea lui mare.

dans la corbeni

Mă ridicasem din toate riurile
Lumea fremătă ca o mare
Luna mi-a dat seceră ei
Să mă apăr de fiare —
Apele erau femei iscoditoare.
Cînd am lovit în muntii să se supună
Auzeam universul de piatră cum sună
Pămîntul a început să iubească
Timpul zbură scîpînd orele
Care voiau să-ncolțescă
Eram printre oameni
Umerii mei se distingeau dintr-un cor
Munții purtau chipuri omenești pe fețele lor.
Spre seară, pădurile se înclină în balans
Dans de ape, dans de femei iscoditoare, dans.

monica pillat

dincolo de timp

Ceasurile, frunzele, s-au stins,
Oamenii se-ascund după cuvînt,
Pașii rădăcesc pe lulu-ncins,
Trenurile fug de pe pămînt.

Păsările-n suflete-au pătruns,
Pomii pelerinele își string,
Semnele rămîn fără răspuns,
Vagabonzii lumii beau și plîng.

Nu vă fie teamă, bunii mei,
Umbrele spre noi de var veni,
Anii de ne-or face și mai grei,
Tot vom fi catarge într-o zi!

florin costinescu

mor zeii

Mar zeii unul după unul
Cu piepturile în săgeți — un cîmp, un cer.
Mor zeii, bătrîni cu ochii tragici
Le plîng adînc și fără lacrimi înțelepciunea ce
le-o cer.

Se face ziua tot mai scurtă
Cu-un zeu, cu doi, un soare potolit
Ne traversează dintr-o vîrstă-ntr-alta
Între apus și răsărit.

O, zeii pot fi zvon de iarbă
Sau însăși firele ingenuncheate-n vînt;
Mor zeii ca să capete un nume.
Ei niciodată n-au știut ce sînt.

ANTON PERUSSI „Constantin Brâncoveanu” (xilografură)

dumitru bălăeț

noaptea tîrziu

Noaptea tîrziu,
într-un bufet-expres,
după ce toți au plecat,
lucrurile cad într-un somn greu.
Seauene gem cu capetele
culcate pe mese
Ventilatoarele au adormit
ca niște pînăjenii
agățate de tavan.

Mesele s-ar întoarce și ele
pe-o parte,
de n-ar fi inconjurate
de obosii lor tovarăși de frudă.
Nu-i nici-o scăpare,
și adorm de-a-npicioarele,
ca niște cai cu poveri,
înainte de-a ajunge la piață.

Numai merele, rămăse-ntr-un săltar,
roșii, rotunde, parfumate,
visînd guri poficioase de copii,
se luptă să nu putrezească
pînă miine.

mariana sărățeanu

abia acum

Nici cînd m-am înfățișat înaintea lui
Golită de amintiri ca un cer neștiltor de vară,
Nici cînd zburda în jurul meu în
nestîrșite

Ca un avion fără minte,
Nici cînd mă subțiam la atingerea lui
Ca o floare pieritoare de ghiță, — n-am înțeles!
Abia acum, cînd stai cu timpla lipită de geam
Și mă privești, străvezie, de-afară,
Știu că din casa mea ai plecat, iubire!

mihail sabin

penumbră

Timp de scaldă într-o apă duioasă
fetele lasă pe fîrm bluzele, rachiile,
despart apele cu trupul lor luminos,
noian de fete goale într-o apă duioasă
și totul e o poveste de la mari depărtări
cînd vara aruncă cu bulgări de febră
în fetele albe, în scaldă lor albă,
bluzele, rachiile au devenit de prisos
acolo pe fîrm între arborii rari,
de aceea băieții ca mine le fură,
vor să vadă cum înoată frumoașele caapse,
și trupul fetelor ocrotește cărările
pe cînd am vrea să încercăm un rit
și n-avem vîrsta, iată cum ne dor
aceste trupuri albe, mișcătoare,
noi ne zvîrlim cu frunțile-n povaste,
în povestea furișată dinspre copilărie.

sorin stănescu

stîrșit firesc

El își opri tractorul pe-o muche de deal
își infundă fruntea în iarbă
iar ochii și-i rostogoli printre miini,
spre una din cele văi și săte și păduri,
în care toți tractoriștii pămîntului

și-au semănat pe rînd oasele spinării,
cu miras de vaci și de griu secerat
și cu miros de cîmî.
Nu mai auzi sfârșitul cîmpiei
răstîgnit pe tîmplele tractorilor
și nici croncînitul ciarilor nu-l mai auzi,
simt cum plesnește în mine tot ce e alb,
în jur arde griul semănat cu o viață de om,
oasele îmi plesnesc, mirosind a boabe de griu
secerat.
Nu voi mai merge mult pe muchia dealului
păcat,
au mai rămas atîtea lucruri nesemănațe încă
acolo jos în partea dinspre miez-noapte
văd o pădure tulbură
ca noaptea o uriașă căpîță de griu secerat
și ce frumos strălucește pădurea aceea
Și tractoristul își smulge capul dintre miini,
dă drumul mașinii să-l cînte mai departe
pămîntului,
și pleacă pe jos spre miez-noapte,
demon, cu oasele palmelor întinse la arat.

ileana dan

șantier

Alcăluindu-se răsturnat
Cu o măsură aci și una în ierbur;
Fără de seamă îi poartă pămîntul
Pe omul acesta
Cu toți ceilalți oameni zidind împreună
Umbră lui, bună și blîndă, în care să încapo
Sub neclintirea zilei orbitoare.

nu ajunge

Nu ajunge să știm,
Nici dacă nu o dată ne-am întrebă:
Cum să fac, să-mi cuprind sufletul?
Mie, atât de străin, eu.
Care nu mă pot învăța
Nici pe mine măcar
Nici o singură dată.

Nu ajunge ce facem
Cu toate gîndurile mari
Gîndite de unul singur
Între patru ziduri ferecate,
Cum nu ajunge să fim cinstiți,
Așa cum am fi orbi.

Greu și aspru pasul
Ce-l punem cu grija de-a fi
În rînd cu toți oamenii pentru mai bine,
Șfios și aspru,
Cu talentul acesta al nostru
De-a greși.

ion drăgănoiu

universul închis

Alerg de la capătul lumii,
te caut.

Nici o firească alcătuire de cuvinte,
nici un flaut
nu cîntă
ca pîrul tău
mingaiat de vîntul cuminte.

Sandalele — simple legături
în jurul gleznei
lasă tălpilor goale
drumul cu pietre și praf
pe care plecăm din vis,
covrigul acesta de drum
al universului închis.

Mi-ar trebui
încălțămîntea de fier a poveștilor
mergînd înainte de întuneric.

Am să te caut,
am să te caut mereu
pînă cînd voi afla
că pămîntul e steric.

nicolae radu

plutonul de execuție

Alinașeră gurile puștilor
Și le lustruiseră; străluciau ca oglinzile
În fața zidului n-au fost decît vreo doi
Ceilalți au murit în alte părți:
unul între două cuvinte ale iubitei
altul în mijlocul unui sîrui al mamei;
alții au murit înaintea unui rîs de copilă
iar ceilalți au murit în mijlocul soarelui.
Și toți au căzut în aceeași groapă.

vasile pop

bombardament

Noi nu știam că soarele coboară:
În lumătețe ziua lua un trup de fum.
Vetrii carbonizate
filiiu prin aer ca prin moarte,
de parcă inima din lucruri s-ar fi spart
să scape de pămîntul
schimbat într-un pînăjen ce minca
arborii buimaci ca niște gize,
cînd doar uitate lovea în geam
ne aminteau de tata
și noi pîlpam în gurile mortii.

simon ajarescu

poem circumstanțial de timp

Ziua mea pierde lumină! De paltini acum
Se ocupă frunzele, răsfate cu de-amînutul,
De casa dintre ei se ocupă fereastra.
De statuia din fața timpului marmora se ocupa.

Vine întunericul de-astă-noapte!... Acum
La virful conului de umbră, al omenirii,
Deocamdată înspre răsărit îndreptat, ce bine-ar fi
Să se așeze lucașul Sirius!... Drumul
Tuiie de pașii de peste zi, M-aș lua de mină
Și m-aș duce acasă, dar i am uitat încăperea
într-un oraș fără grație și localitate...

Cine se ocupă de cei întunecați pentru toți?
De-acum inima mi se lasă, ca un sin
De femeie-ostenită: lemnul s-a scurs fără ighiab
Din copaci; zidurile au dispărut neruinale din
Marmora e ieșit din statuie, galind-o, iar eu
Orbecînd mă retrag din propria mea imagine.

gabriel iuga

cuvinte

Cuvintele sînt bolovanii adîncului
pe care îi ridic cu greu la buze,
iar păsările sînt cuvintele mele
care s-au rupt și au zburat prin arbori
și au împuscat cerul fiecare în altă zart

Și acum mă chinui
să adun păsările în stoluri
și să scriu pe tabla cerului
cîntecul meu.

Veniți păsări cu punctele cardinale pe aripi
Veniți.

gheorghe șerbutlea

înțelegerere

Zburdă prin fosfor, sclipiirea, fluidul
Esențele duhului din sine zvicnite
În zborul galactice, supra finite

În nopți euforice de tainică urzeală
Vremea-mi ceruse să-i dau înțelegere:
Ți-am dat niște oase — mi-a zis
Numai bune de fluere
Umple-le zdrăvăn de cîntec
Șfînteste-le-n unice suritmii
În laptele vieții și nemuririi
Comparîndu-ți fecutul cu zborul rămas
Ca dens să le umpli, umple-te, umple-te

Le voi umple mereu ca apoi
Tot tu să le vezi fără miță
Lăsînd cîte-o coastă prășită
Cînd vor fi poate mai pline
Cu-un cîntec strident care vine
Fisurîndu-l în două tăcut
Lăsînd roua ca vidul s-o soarbă
În cavitatea ei rece și oarbă
Cu densitatea ferocă-a tăcerii
Mai sus decît zero-absolut.

O-ngrămădire atît-de-apăsătoare
Încît se simte conținut lucrînd
Asamăni efectului coraziunii
Astora rezervorului ăsta cu suflet
Scufundat temporar și masiv
În albastrul acid corosiv
Care-l pătrunde și roade mereu
Și-a-dată țîșnînd pe-o fisură
Îl umple deasupra de gură.

întilnire cu s. h. vatsyayan

La mijlocul lunii mai, ne-a vizitat țara, la invitația Secției de literatură a Academiei noastre, scriitorul indian S. H. Vatsyayan. Analele literaturii moderne de limbă hindă îl consideră ca fiind cel mai de seamă maestru al poeziei, romanului și esteticii indiene contemporane.

S-a născut la 7 martie 1911 la Kasia, în nordul Indiei. Într-un șantier arheologic unde luată său, ilustrat arheolog al timpului, efectua cercetări care au condus la descoperirea locului unde a murit Buddha. La 18 ani, începe o temerară activitate revoluționară, fiind arestat în repetate rânduri în închisoare începe să scrie primul roman de mare anvergură Shekhar; o viață, care cuprinde istoria transformărilor mentalității unui tânăr în lupta împotriva ocupației britanice. Romanul cuprinde o analiză a frământărilor interioare prin care trece eroii săi. Titlul Shekhar, acuzat de înaltă trădare de către autoritățile ocupante și aflat astfel sub iminenta condamnării la moarte. Menționăm faptul important că autorul a scris Shekhar în limba ce era anchetat și este condamnat la moarte, fapt ce conferă romanului său un evident caracter autobiografic. Primul volum al cărții apare în 1941, al doilea în 1944, iar al treilea se află sub tipar.

În 1942 S. H. Vatsyayan organizează Congresul antifascist al Indiei. În 1943 intră în armată ca ofițer combatant până la sfârșitul războiului.

Opera sa intrunește peste 20 de volume de poezie, nuvele, eseuri, romane, drame, jurnalistice, critică literară și memorialistică. A fost director al ziarului Pratik (Simbol) din Allahabad și profesor de literatură și civilizație indiană la Universitatea din Berkeley, California, S.U.A.

Cu prilejul unor întreprinderi pe care le-am avut cu domnia sa am notat câteva din răscurile la întrebările pe care i le-am pus.

— V-am ruga să ne informați asupra caracterului celui mai general al literaturii indiene moderne, înainte și după independență; este vorba de o schimbare marcantă pe care o aduce independența, sau cele două perioade sînt în continuitate?

— Cele două perioade la care vă referiți se continuă. Actul fizic al independenței a avut loc în 1947, însă scriitorii și oamenii de cultură prin idealurile sociale care le întrețin și dezvoltă opera trăiseră a priori independența. Prima mișcare pentru independență a început în 1919, a fost o mișcare intelectuală care lăsa deoparte violența și nu a avut succes. Primele reparații au fost foarte puține și astfel, pentru ca mișcarea să nu fie înecată în sânge, s-a renunțat la ea. Tura nu era pregătită pentru o mișcare armată. Anul 1919 marchează și apariția acestui mișcare în două etape: mișcarea nonviolentă care cultiva ideea obținerii de către India a statutului de dominion al mișcarea secretă care se pregătea pentru insurecție.

— Știu că nu ați stat departe de mișcarea pentru independență...

— Încă de la vârsta de 18 ani am intrat în arpa secretă a mișcării în care am activat în mod susținut. Au survenit reparațiile...mulți participanți au fost condamnați la moarte... A crescut avântul aripilor care activa la suprafață... Literatura acestor ani, mai ales literatura interioară mișcării, este pătrunsă de sentimentul așteptării libertății...

— Activitatea Dumneavoastră literară în această perioadă?

— Activitatea mea literară în această perioadă a fost, așa cum a rămas todeauna, legată de mișcarea politică în interesul eliberării Indiei. Ea este evidențiată în anii 1927—1929, dar începe mai înainte. Am fost arestat pentru prima oară în 1930 pentru conspirație politică, fiind-mi-se dat procesul... unul pentru a fi posesat arme, și altul pentru activitate subversivă împotriva regelui. Acest al doilea proces era echivalent cu înalta trădare, fiind posibil cu condamnarea la moarte. Primul meu roman, scris la petrușoana lui Shekhar, o viață, l-am conceput, așa zice până la pagină, în timp ce eram anchetat de poliție și urma să îi fiu acuzat de înaltă trădare... Urmasa o știam... Pe lângă reflecția concretă a vieții, romanul pune problema sensului vieții unui tânăr condamnat la moarte. Shekhar conține o serie de condiții obligate omul la activitate. Este vorba de viața psihologică a lui Shekhar. Literatura indiană mai cunoștea romane cu problematică de interes politic, dar acestea neglijau viața interioară a luptătorului. Există romanul Gara, de pleiadă în care însă Rabindranath Tagore dezvoltă, bineînțeles cu mult mai talent decît alți lucrări similare din epocă, mistica naționalismului, ca fiind acestei discipline de luptă mai mult temelii religioase decît sociale. Există un scurt episod în care Gara pleacă la țară pentru a cunoaște viața țărănească, dar se întoarce cu imaginea Mani India, identică cu o zeltate...

— Considerați literatura Dumneavoastră ca tipică pentru această perioadă?

— Nu, este o activitate de avangardă, cu neajunsul altor atribute ale ei. Literatura epocii, luată în ansamblu, nu purta încă amprenta preocupărilor sociale... În generalia mea nu existau scriitori profesionali; se observă acceptarea de către un scriitor o mai multor genuri literare, o activitate socială atît de vie și diversă nepermînd nici lăcarea exclusivă la profesia de scriitor, nici la un gen literar anume...

— Care a fost, în acești ani, locul poeziei în scrierile Dumneavoastră?

— Primele poezii sînt legate de închinare, atît prin locul în care au fost scrise, cît și prin tematică. Le trimiteam în afară odată cu scrisorile, sub pseudonimul Agvêva („Cel care nu poate fi cunoscut"). Multe le distrugem... Scriam în hindă și foarte puțin în engleză...

— Domnul S. H. Vatsyayan acoperă cu

un zîmbet liniștit o pauză a discuției, după care continuă:

...Scriam poezie convins că sînt romantic, acum scriu romane în credința că sînt poet!

Cenzura a distorsionat multe din ele, așa că primele volume de poezii, ca o urmare a acestei împrejurări, sînt lipsite în arhicelura lor de poeziile-oglină ale vieții mele... Ele au apărut în 1933 sub titlul Vestitoriul înfrîngerii. Al doilea volum de poezii, Ghîd, apare în 1942 și este un dialog al iubirii privite din punctul de vedere al bărbatului și al femeii, iubire trecută prin faze ale evenimentelor: încluzire, creștere, apogeu, ură, disperare, plîd la a fi ajuns la supremul echilibru al prieteniei reciproce, al iubirii limpezi...

Anul 1946 prilejuiește relipărirea primului volum de poezii care, împreună cu un altu nou, apare sub titlul Destul!

— Orientări actuale în literatura indiană?

— Este dificil să răspund; ca scriitor nu mi-e străin subiectivismul...

Înainte de independență a apărut orientarea care s-a intitulat progresistă, care cu timpul, prin tipizare, și-a redus orizontul. În afară de aceasta, ea își schimbă foarte repede punctul de vedere social...

Nu a produs lucrări care să înălțîdă vremea. Ceea ce a rămas sînt doi-trei critici în însă scriitori. Orientarea care s-a extins în arte și vigoare este experimentalismul (experimentalism în sensul strict lingvistic), desigur din prima orientare, care a acceptat lupta de idei și diversitatea de formule. Cele mai substanțioase volume de poezii din perioada 1938—1950 au aparținut mișcării experimentaliste. Războiul, care a fost problema cea mai ardentă a Indiei în această perioadă, a fost privit diferit de orientările literaturale. În timp ce unele grupuri nu aveau nici o părere asupra războiului din Asia (deși aveau păreri asupra războiului din Europa), în timp ce invazia japoneză amenința hotarele Indiei, iar altele proclamau pacifismul, cel mai mulțumit al experimentalismului acceptau ideea după care războiul este rău, dar India trebuie să apară. Este epoca în care eu am intrat în armată și am luptat efectiv pe câmpul de luptă. Într-un răspuns la o scrisoare deschisă adresată mie, în care am fost întrebat pentru ce am acceptat să lupt în război, mi-am mărturisit convingerea după care războiul e rău și că a putea spune că este rău; dacă trebuie tăcut, cineva trebuie să lupte, fără trebuie să fie apăsător...

— Care a fost activitatea Dumneavoastră și care este profilul literaturii indiene după război?

— Imediat după terminarea războiului am cerut să fiu eliberat din armată și am condus revista Pratik (Simbol), revistă care acum nu mai apare, dar care, probabil, va reapare anul viitor. Mai existau câteva reviste, care însă nu influențau scrierul. Ele s-au stins și au rămas fără ecou, întrucît acceptau publicarea atît al scrierilor bune cît și al celor proaste, urmărind criteriul strălucirii literaturii. În Pratik statorniciserăm, ca principiu exclusiv, calitatea scrierului. Nu alegeam scrierilor, astfel că nici și-au publicat multe din scrierile atît scriitorilor vechi cît și noi.

...Cu zîmbetul unor tainice statornicii suverane, domnul S. H. Vatsyayan vorbește clar și extrem de precis...

— Astăzi scrierul indian este divers și bogat, alimnal deopotrivă de viață fantezie, tradiție.

S. E. DEMETRIAN
C. D. ZELETIN

Numărul șapte al revistei LA CITTA — (VENEZIA, maggio 66.) publică un grupaj din versurile lui Tudor Arghezi. Sînt reunite cîteva poezii reprezentative din ciclurile 1907 și Cîntare Omului. Prefața prezentării reia un fragment dedicat aceluiași poet într-o recentă antologie a liricii românești — „Poezia română de după război” — aflată în pregătirea lui Mario de Michel.

Un juriu prezidat de Roger Pinoteau a decernat pentru prima dată premiul literar al Artelor, Științelor și Literaturii lui Michel Saint-Lo, pentru romanul său „Nebuna din balcon”.

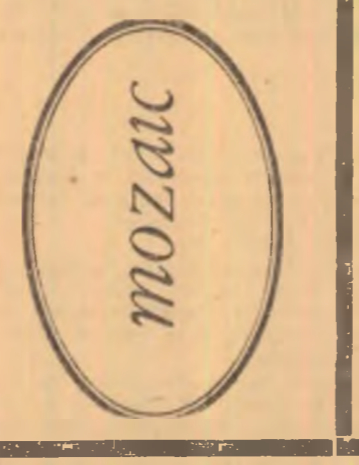
Un remarcabil succes — în urma spectacolelor prezentate sezonul acesta la Teatrul Național — a obținut teatrul german „Deutsches Theater” cu „Dragonul” de Eoghne Schwart. Comentariile presei franceze apreciază îndeosebi regia lui Benno Beason atent și consecvent pe linia recucerii universului fantastic al lui Eoghne Schwart, fără a eluda sensurile satirice ale piesei.

Editura franceză „Albin Michel” a publicat corespondența lui Salvador Dali cu sine însuși, sau mai degrabă, dialogul strîns admirativ, tandru, condescendent, amoroș, liric și dacă mai încapem, detașat, dintre marele pictor și Avida Dollars (anagrama lui Salvador Dali inventată de André Breton) întruchipare a insului care în circumstanțele timpului modern îndeplinește pasiunea banului. Pe numele ei exact „Scrisoare deschisă lui Salva-

tor Dali”, cartea aceasta reprezintă o altă modalitate de derută a admiratorilor, Exhibitionism sau artă?

În cadrul Festivalului Internațional al filmului de la Berlin, premiul Ursul de aur a fost decernat filmului englez „Fundul sacului”, în regia lui Roman Polanski și cu participarea cunoscuților actori Françoise Dorleac, Donald Pleasence și Lionel Stander. Ursul de Argint a fost decernat filmului spaniol „La Caza” (Vînătoarea) al lui Carlos Gaura. Jean-Pierre Leaud a obținut premiul pentru cea mai bună interpretare masculină. Premiul criticilor a fost decernat filmului italian „Anotimpul iubirii noastre” în regia lui Florestano Vancini.

O interesantă statistică internațională a stabilit că țara cu cel mai mare număr de amatori de cinema este Australia. Bulgaria deține locul cinci din lume, al doilea în Europa și primul în Balcani.

Nataraja

încrucșare

pasărea

Al 14-lea mod de a privi o pasăre neagră.

Pluteau libelule ca bronzul coclit
În zbr peste-arcade ca frunze de piatră,
Răsfrinte-n oglinda bazinelor lucii.

Tot astfel în ziua de vară prelungă
Pluteam mină-n mină noi doi,
Deasupra surprizei că suntem așa.

Ca bronzul coclit care intră în noapte,
Noi doi ne-am retras ca-ntr-o teacă, umbriți
De-o teamă nemaideslucită...

Să fie aceasta comuniunea,
Încrucșarea atîta de scurtă
A două singurătați fără liniște, oare?

șarpe

Sălbatec ai fost totdeauna tu, șarpe,
Și n-ai încercat să deprinzi niciodată
Traul orașului...

Te-aș întreba — de-mi vei răspunde —
De unde știi să muști,
De unde-ai căpătat veninul?

Am spus
„Pasăre”:
Am privit înainte...
Pasărea a rămas pasăre.
Am privit-o din nou
Și din nou am spus
„Pasăre”.
Pasărea a rămas pasăre

Atunci... nu știu cînd...
N-am mai privit:
Pur și simplu uitai să privești!
N-am mai spus nimic...
Pentru o clipă,
Vocea-mi învîșnă pieri și cuvintele
Au curs asemenea hoabelor imprăștiate
Pe orbul pămînt nesonor
Cînd crapă matură păstăia,
Și ele necunoscute rămîn...

Atunci... nu știu cînd...
Pasărea a spus
„Pasăre”.
Pasărea văzu
Că e pasăre,
De-atunci pasărea n-a mai fost pasăre.
Nici eu n-am mai fost eu;
Eu nu sînt poet,
Orice cuvînt e-o ascultare, vocea înseamnă tăcere...

În adîncimi, departe, undeva,
Libertățile toate sînt legi,
Și orice creație numai
Un braț ce s-a-ntîns să primească.

În românește de C. D. ZELETIN

saint-john perse și marea

Rar poet mai puțin alina de morbul anxietății decît aedul contemporan al Vinturilor, Zăpezilor și Amarelor Mării, Saint-John Perse. În splendida sa izolare, în exil, în distanțele pe care enigmaticul diplomat a știut să și le ia chiar și față de propria sa persoană, disperarea instigărilor, a neputinței de a comunica, nu pare să-l fi încercat vreodată. Nu întîlnim în opera sa niciuna din temele existențialismului timpului. De altfel, în deceniul al cincilea din secolul nostru, cînd nu apărut fragmentar și apoi (în 1937) integral Amarele, vastul poem închinat mării de septuagenarul Saint-John Perse, filozofia existenței, triumfătoare în occidentul postbelic, începuse să intre în derută. Ea se vădea deficitară, îndeosebi pe două tărîmuri: al cosmologiei și al teoriei valorilor. Or începem să vedem că, odată cu explorarea în multiple direcții a universului și cu profundele transformări în societatea umană, își face apariția o conștiință cu rezonanță cosmică și implicatii ideologice. Întrebările acestei conștiințe „în statu nascendi”, existențialismul nu-i putea de niciun răspuns. De aceea, în timp ce pe planul literar Samuel Beckett perseveră în mîni, consemnează în cărțile sale lichidarea din interior a existențialismului dus pînă la limitele sale, pe tărîmul speculației ca și al artei apar încercări de constituire a unei asemenea conștiințe umane cosmice-valorice. S-ar putea face, astfel, o apropiere între poezia viziune universalistă a lui Saint-John Perse și ordinea cosmologică centrală pe o „conștiință plinetară” pe care o preconizează lucrările lui Teilhard de Chardin. Amarele există într-o conștiință poetică, triplă și multiplă prin reverberațiile ei din oglinda trecutului omenirii.

maizării. Saint-John Perse face și el apel la Mare, matrice a poeziei: Învață-ne, Putere, versul mai larg al ordinii celei mai mari... dă-ne tonul artei celei mai înalte, Mare exemplară a celui mai mare text!

Căci poemul iubirii mărit este un poem al mării iubiri. Dacă lucrurile deschide De rerum natura printr-o invocare a „Venereii atotîntîtoare” (alma Venus) prin care mara, purtătoare de vase (mare navigum) și lumea toată se populează, Saint-John Perse identică fluctuațiile și ființa însăși a mării cu avatarurile lui Eros. Între dragoste și mare un sistem întreg de corespondențe, de comunicații, de motoare se stabilește. (Și teritoriul ființei răspunde teritoriului apelor). Întemeindu-se — am putea spune — pe o mitologie a mării, care face dintr-însa țesutul unui zeu — și nu al Marelui Mume din matrică) dar și pe identificarea „ființei” mării cu aceea a bărbatului, prin bărbăția celor ce o cuceresc, Saint-John Perse dedică lungi pasaje din poemul său dragostei ce deschide și leagă bărbăția marină și zeul cu trident și fermenitatea pămîntului a Geei. Și totuși, atotcuprinzătoare. Marea lui Perse este în același timp feminină. Zvicnirile ei, golfulurile și lagunele, pinzele ascunse ale apelor ei apar în versul său, adeseori, în imagini viscerale, de fiziologie a femeii, pulsărilor mării le răspund cele ale femeii în chinurile fecerii. Cîntirii întregi din Amare sînt o nouă Cîntare a Cîntărilor Iubitel către Iubitel. Dealtfel „vocele” care rostesc cele mai multe din cîntările cîntării lui Saint-John Perse sînt voci de femei, de fete care așteaptă din spatele vocea bărbatului. Căci „femeia e în bărbat și bărbatul e în Mare”. Identificată cu iubirea care leagă bărbat și femeie, marea e opusă morții. „O Mare ridicată împotriva morții!” Zeil,

Puteri străine, pot să răpească avutul omului, Dar ceea ce e esențial în viață nu e posesiunea, uzul bunurilor, ci coloa pe care și-o croiește omul. În actual eră o poezii nimic. Îți deschizi însă printr-o unică și rară fracțiune un drum de acces în cealaltă ființă. Mindria de a trăi e în acces nu în uza ori posesiune.

Drum de acces către Ființă. Poezia toată a lui Saint-John Perse e a așezării drum. Peste tot în universul acestei concret și ceremonios orînduit, ritmat și unitar al poeziei sale, întîlnim poezii în căutarea căilor de acces spre ceea ce este. Căci numai realitatea depășită, ceea ce este cu adevărat, merită consacrate prin actul poetic care e în mod esențial, laudă. Poeziile lui Saint-John Perse sînt toate laude. El însuși spune odată amintind titlul volumului său de debut (Eloges, 1911) că ar da bucuros această denumire tuturor poeziilor sale. Poemele sale își datorează caracterul festiv tocmai acestui modalității laudative a poeziei sale. De aceea și se pare firesc să întîlnim în Saint-John Perse un mare admirator al lui Pindar. El, care a tradus fără să le publice Epinicie, a găsit în poezii lor triumfale pe marele inițiator în poezia-laudă. Nu întîlnim poetul elin și cel francez, la atîtea secole distanță, se întîlnesc în cultivarea unui lirism „de aparat”, a unei poezii cu simțuoșități, cu enigme și aluzii obscure, folosind și limbaj dificiluros, cu termeni savanți și rari. Ceremonia însăși din versurile poetului Amarelor ne amintesc „marsul solemn” care deschide în Olimpicele lui Pindar sărbătoarea lui Apollo. Dar dincolo de exemplul odolilor triumfale pindarice, Perse mostenea experiența poetică a liniei Rimbaud — Valéry. O cosmologie poetică nu se poate încheia fără o vastă erudiție poetică. În corabia împodobită cu un rostrum de bronz, care intră glorioasă în portul lui Perse, nu recunoaș-

tem oare „corabia beată” a lui Rimbaud? Delirul măsurat al poetului Amarelor răspunde delirului celui care se scilda „Într-una în Poemul vast al mării” și care exclamă: „O, sparge-mi-șr corăbii! În mare să dispar!” Poemul mărit la care îndelung a jînduit și cu rivină a lucrat Perse conține, dealtfel, aluzii la „trupul trist” al lui Mallarmé și la „cîntecul matelotilor” din Briza matină, la „tezurărix, templu al Minervei” din Cîntăritul marin al lui Valery. Iar versetul lui Perse se poate compara ca respirație cu suflul larg al versetului claudelien.

Ultima mea cîntare și aceasta va fi aceea a unui om al Mării — cuvintele acestea, din Amarele lui Saint-John Perse au fost desmintite în parte: poemul mării nu este ultima sa cîntare. Dar el încheie din sine — ca un testament scris în puterea virstei! — o voință din urmă a poetului. Și această voință e a unui om care aducînd elogiu lui omului și cosmosului amana proclamă gîndirea omului asupra pietrei. E voința unui poet care, într-o lume ce strîvește umanul, scoate un strigăt al omului la limita umanului. De aceea vom spune despre el ceea ce spune el despre Poet: Poetul și el e cu noi pe drumul oamenilor din timpul său.

în inima bărbatului...*)

...În inima bărbatului, singurătate. Stranie lăptură, fără făr, lângă femeia, coasta lui. Eu însumi mare, în răsărit, printre nisipurile-ți aurii, atea și zăbovire pe malul tău, în rostogolul prea înec al inelilor tale de lut — temele ce te aleg și te deslegi din viața care-ți dă linie.

Și tu, mai costă-n galiciumea ta, cu mîlîne-acoperămint, nu ești Feclona din aldnuci, Victoria de bronz ori piatră albă pe care o aduc, cu amorsă-mpreună, în plasa lor cu ochiuri largi pline de alge,

năvodarii mării; ei trupul femeii dăruit obrazului meu, arșia femeii înmiresmate, femeie luminată de aromă ca liura o-locului, trandafire, între degetele oduse.

Și ca sarea din grine, marea din tine în obștia ei, inima la marină, lăa dat gustul acesta al femeii ferice de „m-apropii... Și chipul tău e răsturnat, gura la fruct gustat în pînțelul bărcii, în noaptea. Sulfarea mea te învăluie, și de pretutindeni pinzele dorinței se înalță ca marea, sub luna nouă cînd pînțelul-femeie se deschide mării suple și sărate cu podobe de apună pînă în mîlșini și mocirle, mării cu foșnet de ferburii înalte, iar noaptea e plină de trezirii...

Dragostea mea cu gustul crud al mării, să-l lăsdm pe alții să cultive, departe de mare, eglora. În fundul văilor închise — și mente, roința, sulfina albă ori măghiranul — și unii vorbește de-abinării, altul de oierii, iar oala înnoasă sărută pămîntul la poalele zidarilor negre de potlen. La vremea cînd piericul pindeea al dea roade și sînt alete corziile de vîd, eu am tăiat odgonul de cîneapă ce leagă coa vasului de grînzii. Și dragostea mea e pe valuri! Arșia mea e pe mării!...

Îngustă-e corăbia, îngust e inelul, și mai îngustă-i măsura ta, o trup credincios al iubitel... Și ce este trupul-acesta, el însuși, doar chipul și-asemănarea corăbiilor? Năceai și navă și vos dăruiti... Corăbie, frumusea mea corăbie cu înclinate laturi, ce porți povara nopții bărbatului, corăbie cu trandafiri, tu tai pe ape lanțuri de ofrande. Și lată-ne, vîrj-măsi al morții, pe căile de-acante negre ale mării purpurii... Nesfîrșite zări, nămele voastră e mare, nesfîrșite întînderi de ape! Pe pămîntul visat la hotarele noastre vîrșii, lată valul ce se ridică în depărtare și se încunună cu albe iasonii, ca un popor do-ndăgășitii!

Și nu e mai înaltă uzurpare decît în corăbia dragostei!

NICOLAE BALOTĂ

tudor vianu - poemul țării mele

DICTIONAR DE ISTORIE LITERARĂ CONTEMPORANĂ (addenda)

ion băieșu

Ion Băieșu (Ion Mihalache) s-a născut în com. Aldeuri-Buzău, la 2 I. 1933. A urmat studiile liceale la Buzău, apoi Facultatea de filologie din București. A fost redactor la Școala de Literatură și Artă. În prezent e redactor-șef al revistei Amfiteatru.

Băieșu are un personaj predilect și care-l definește într-o măsură, cred, proza. În diferite ipostaze acesta apare și în *Trezece* și opt cu doi (Mitică) și în piesa *Nu lăsa destinul singur* (Zaharia) și în *Lupta*, din mai vechiul volum *Noaptea cu dragoste* (Simiuc). Intimpător sau nu, totuși acesta erou sintetic și probabil că nu întimplător, pentru că acesta identitate îi permite autorului să reliefeze mai puternic unele trăsături caracteristice lor. Elemente ale acestor trăsături se pot distinge însă la mulți alți eroi. Fapt este că Băieșu selectează din viața personajelor sale elemente de conflict etic, definitorii și, dacă ne gândim bine, chiar schematic, pentru că autorul nu încearcă propriu-zis să creeze un cadru „veridic”, realist intimpătorilor sale. Acestea sînt fabule simbolice, în care problematica etică se detașează net pe fundalul convențional, simplu suport al dezbaterii. Proza lui Băieșu se caracterizează deci printr-un grad de esențializare în care elementele secundare se estompează pentru a lăsa scena liberă conflictului principal.

Eu m-am născut pe locurile unde
Se-abate Dunărea în largi cimpii
Și am aflat din răzvrătiri de unde
Eternul nerv al brazdelor fecunde
Și misteriosul duh de rodnicii.

O, țara mea, ce sunt mai bune-n mine
Ce Dumnezeu lăsa mai bun în fire,
Sub cerul tău-nălțat-s-au depline.
La gândul tău, ca într-o minăstire,
Eu îmi închid evlavios durerea
Și peste tot ce fu prostie sau rușine
Tremurător, aștern în urma mea, tăceri

Nu te-am iubit destul, o, sfântă țară!
Și gândul nostru-adecea supărare
Bătrinele și sfințele ogoare.
Dar azi cînd îmbulzire de popoare
În miros de sudoare și explozie
Te-au cutropit; o, sfința mea ambrozie
O, sfința noastră cuminecătură,
Iubirea noastră toată, fă-o ură!

Șuvoi vrășmaș ne fă iubirea toată
S-o năpustim pe blestemata gloată
...Și fiindcă n-am fost vrednici de în
Inalță-ne prin ură-n Nemurire..

De nu te-am răzbuna, o, țară sfântă,
Să piară glasu-acesta ce cuvîntă,
Să se orbească-a ochilor lumină,
Bațjocorîți să fim și de ocară
De nu te-am răzbuna, o, sfîntă țară!

Din strălucirea cerului de vară
Sau din metalul cerului opac,
Din unda Dunării etern fugară,
Din inflorirea oricărei copac;
Din tot ce face timpul și desface,
Din cruntul viscol sau senina pace,
Din a naturii ordine fatală
Aflai prefacerea universală.

Sugind la sinul mamei elixirul,
La gura soabei ascultînd pe tata,
În vreme ce armoniza clavierul
Bătrina vitejie de-altădată;
Purtat pe brațe învechite-n treabă
Sub ochi ce te alintă și te-ntreabă
Cum rodul iese dacă harnic sămenii,
Rodii în mine dragostea de oameni.

Din floarea apărută în grădină
Și din a lunii umedă lumină,
Din marea taină-a fructei pîrguite,
Din tremurarea buzelor iubite,
Din a naturii mare feerie
Aflai, în fundul vieții, poezie.

Pierdut în noti pe culmile muntene,
Rătăcitor pe dealuri moldovene,

H. ZALIS

1918

lămurire

din ineditele „orale” ale lui G. Călinescu

Cultura extraordinară a lui G. Călinescu, care conferă un aer atât de specific orărilor sale, se făcea simțită din plin și în discuțiile pe care le purta pe marginea unor lucrări efectuate în cadrul Institutului de Istorie și Teorie Literară, ce azi îl poartă numele.

Dintr-o exagerată scrupulozitate, în ședințele de simbioză de la Institut, profesorul nu permitea nimănui să-și însemneze ceva din ceea ce ne spunea. Numai un singur cercetător avea permisivul să noteze câteva idei în procesul verbal, ce urma să fie citit peste o săptămână, pentru a nu scăpa nimic controlului său riguros. Îndeplinind cîteva ani sarcinile secretariatului științific, eram nevoit să dau o formă notivă în timpul ședințelor. Cu cât procesul verbal dresat era mai concis, mai „oficial”, cu atât era mai apreciat.

G. Călinescu avea o permanentă teamă de improvizație. Toți cei care au lucrat în preajma lui știu că de minutele se pregătea pentru fiecare discuție pe care urma să o poarte, venind — cum zicea adeseori — cu cărțile pe masă. Totuși, caracterul oral al expunerilor din ședințe îl făcea să fie circumspect, interesându-se îndeaproape de recepția părerilor sale, reținînd atunci cînd constata că a fost înțeles greșit.

Oricum, efervescența continuă a spiritului călinescian se consuma într-o bună măsură în cadrul Institutului și ni se pare util a împărtăși cîteva din opiniile sale, notînd și data cînd au fost exprimate. Avertisment însă pe cititorii că ideile pe care le vom însemna mai jos sînt numai fragmente, scînteii din enormul laborator de creație al lui G. Călinescu. Ele nu sînt trecute, deci, prin filtrul „produsului” final. Dar, poate, totuși acest caracter de erupție să comunice cititorilor ceva din impresia pe care o producea întotdeauna asupra noastră cuvîntul său.

Pornind de la un studiu despre realismul antic, în ziua de 16 aprilie 1960, s-a angajat o discuție despre arta greacă. G. Călinescu ne-a demonstrat că o asemenea lucrare trebuie să înceapă cu arhitectura, pentru că — spunea el — „helenul, nu grecul — eu sînt grec! — e în primul rînd arhitect. Înscă sculptura e un detaliu al arhitecturii. Poezia e precedată mai întotdeauna de o epocă de arhitectură, materialul evoluînd mai repede. Aceasta se poate constata nu numai în antichitate, ci și mai tîrziu. De pildă, poezia ruinelor e precedată de o epocă arhitectonică a ruinelor. Chiar muzica a precedat poezia. Prin muzică mergem la poezie, la liră, la lirism, la cor”. Vorbind despre informația pe care trebuie s-o aibă autorul studiului, profesorul sublinia necesitatea contactului direct cu marile monumente ale antichității. „Trebuie să

intri direct în templul grec, care e primitiv, însă în sensul clasicist. Am fost acolo și sînt fotografiat lîngă o coloană, cînd eu însumi eram subțire ca o coloană. Aderența noastră la cultura antică trebuie să fie de substanță pentru că sîntem mai aproape de greci, decît francezii, de pildă, care nu sînt greci, ci nordici, cu cerul înecșos”.
Peste un an, în 15 aprilie 1961, G. Călinescu făcea unele remarci cu privire la mitologie și la teatrul grec. Pornind de la textele din Marx și Engels, pe care ni le-a citit, ca la școală, G. Călinescu spunea că „miturile sînt o enciclopedie a frumosului. Mitul e întotdeauna cosmologic. Mitologia e ibseniană, o permanentă dramă de idei”. „Teatrul antic trăiește numai din evenimente, spre deosebire de teatrul clasic francez care escamotează evenimentele. Teatrul grec e întotdeauna actual. El e epic, narează mereu”.

Vorbind despre La Rochefoucauld, G. Călinescu menționa, cu altă ocazie, că „în literatura franceză efortul izbucnit de analiză merge din clasicism pînă la Proust”. Pentru a înțelege pe clasicisti „trebuie studiat înțelesul lui Ludovic al XIV-lea de Voltaire”. „Maximile lui La Rochefoucauld — în care au o mare frecvență cuvintele „esprit”, în opoziție cu „sottise” precum și „le jugement” sau „la raison”, — sînt prea generale. Sînt așa de generale încît fiecare cînd e vorba de prostii se uită la vecini”. (17 iunie 1961).
„La Bruyere e mai puțin lapidar decît La Rochefoucauld. El reflectează direct pe anume trăsături psihologice și sociale, fiind mult mai contemporan timpului său decît spun unii. La Bruyere vorbește mai înțeles despre anticul pentru că el a spus tot. Era la modă o estetică nouă, a imitației. În materie de tehnică literară aduce nou portretul, iar din punct de vedere estetic are orare de gotic”. (24 iunie 1961).

„Musset e un cinic (cuprind aici și înțelesul filozofic). Ar trebui văzut dacă în concepția lui filozofică nu a cunoscut pe cinicii anticii. E un vesnic debulbat. Din poemul Noaptea de decembrie, care e o transpunere poetică genială a Cofesiunilor unui copil al veacului, cunoaștem vesitul „homme vîtu de noir”. Opera lui Musset e o dramă, un zbucium între adevărurile pe lingă care trecuse în copilărie și acei „mal du siècle”. Nu întimplător cîntă el așa de mult copilăria.”
Foarte mulți cred că Musset a adus ceva din poezia hispanică. El este însă un urmaș al secolului al XVIII-lea francez, e obsedat de prezența secolului al XVIII-lea. Chiar ideologia lui este o expresie a unei anumite mentalități din timpul monarhiei. Renașterea ne obișnuie cu apoteoza omului, în opera lui Musset sînt o multime de regreturi”.

G. Călinescu ne-a citit fragmente din di-

verse scrieri ale lui Alfred de Musset, făcînd o serie de observații prilejuate de text. În *Marchoche* — în ciuda faptului că avem de-a face cu un poem — remarcă o „convorbire foarte jucată” și „răceala conversației” în ciuda „bădănaului, a divagației continue și a tuturor procedurilor artei de a fi agreabil în societate, cultivate în epocă”. În *André del Sarto*, „mixelul îl constituie teorie de dragoste antiromantice, iar în ducele Alexandru din Lorenzaccio vedea un tipic om de renaștere” (25 martie 1961).

Discutîndu-se despre *Dama de pică* de Pușkin (28 ianuarie 1961) cineva a afirmat că analiza psihologică din opera marelui scriitor rus ar fi în linia lui Dostoievski. G. Călinescu a susținut însă că analiza atentă a textului „nu ne duce la Dostoievski el la Stendhal, ca al său energeticism. În *Dama de pică* este mult romantism sec, un stil sobru. De aceea a tradus-o Prosper Merimée. Există și mult Hoffmann în navela lui Pușkin”.

Despre Flaubert, G. Călinescu spunea că „e poezia decompunerilor, degradărilor. Analiza lui Flaubert în căderea Emmei e magnifică. La Stendhal e o suire și o colorare. La Flaubert e numai cădere, cu mici plături de aparentă liniște. Punctul ultim al romanului, artisticeste vorbind, e și cel mai înalt, ca și în Ana Karenina de Tolstoi. E o negare a unui drum. Dacă opera lui Stendhal e o polemică cu feudalitatea. Flaubert polemizează cu viața provincială, mic burgheză” (5 noiembrie 1960).

Altădată, discutîndu-se despre literatura germană (11 iulie 1959) G. Călinescu făcea o remarcă pe cit de lapidară, pe atât de plină de sugestii: „Goethe e un Marivaux neam, foarte metodic”.

Un adevărat recital de poezie a avut loc în ziua de 8 noiembrie 1958. Vrînd să ne demonstreze că „toți marii scriitori sînt elementari, simpli” și că „există un folclor al literaturii universale”, în sensul circulației motivelor, G. Călinescu ne-a citit din Francis de Assisi, Dante, Leopardi, Baudelaire etc. Data aceasta este extrem de importantă pentru creația poetică proprie a profesorului. În acest timp, începuse să lucreze intens la noul său volum de poezii și lecturile sale din lirica universală pot sugera unele analogii sau puncte de pornire. De pildă, nu se poate să nu existe vreo legătură între analiza Cîntecului soarelui de Francis de Assisi și ciclul său propriu de „laude”, din volumul ce va apărea peste cîteva ani.

Citindu-ne *Chant d'automne* de Charles Baudelaire, sublinia că „e interesant punctul de vedere aproape vulgar de care pornește marea poezie”. La vie anterieure de același autor „să pe ideea multiplicității poetului”. Baudelaire caută mereu „locurile unde se

nasc esențele. E un Dante care nu se cutremură la nimic. Victor Hugo a mers departe cu ideea aceasta a putrefacției, aplicînd-o la cer ca și Lamartine. Să nu se uite că trăiese într-o epocă dominată de Kant și Hegel. Universul e supus analizei. Lamartine e interesat de spectacol. Baudelaire e mai aproape de Dante.”

În final, citeva păreri despre traduceri, exprimate în ședința din 9 mai 1959: „traducerea e o reinterpretare, o translație a substanței. Fondul redus la substanță e turnat într-o formă nouă, într-o variantă. Oricum mare traducere este o operă de interpretare. Dacă traduci pe Voltaire, devii un Voltaire român. Ca să fi balzacian, trebuie să fii un fiziolog prolix, spre deosebire de La Bruyere care introducea totul în cutiile din muzeul lui caracterologic. La Balzac există o curiozitate pentru om în toate ipostazele lui. Balzac nu e idealist cum sînt englezii, în general, pentru că nu are repulsiă monstruoasă. E un chirurg ca și Sălm-Beyre care găsește frumos și cancerul”. Pentru un traducător care vrea să recreeze stilul balzacian se pun probleme foarte complexe, deoarece „Balzac chiar cînd scrie urît, scrie bine”. În mod inerent, „trebuie să-ți alegi un limbaj corespunzător”, și ești astfel, nevoit „să lași textul la o parte, deși îl ai în față, și să refaci din nou pagina. Pagina în general trebuie să fie balzaciană, nu propozițiile cuvînt cu cuvînt”.

„Anatol France are mici perfidii de presă franceză din secolul al XIX-lea, fiind un gazetar excelent. Spiritul acesta este foarte greu de prins de către traducător”.
G. Călinescu aprecia mult traducerea lui G. Murnu din Homer, „G. Murnu e un mare traducător. Are intuiția unui Homer născut aci, pe solul nostru”.

În încheierea discuției, directorul nostru ne-a citit un basm, *Broasca minunăță*, în traducerea lui I. L. Caragiale.

Multe din opiniile exprimate de G. Călinescu în ședințele Institutului au trecut în substanța unor „cronici” din *Contemporanul*. În articolul de față am ales doar pe acelea care, cel puțin prin forma lor, au rămas inedite. Sintem conștienți că, pe alocuri, caracterul fragmentar al acestor însemnări lasă în suspensie anume idei. Ne-am ferit însă de a comenta prea mult și, mai ales, de a „completa”. Fie ca cititorul singur să facă relațiile necesare cu opera lui G. Călinescu, iar specialistul, cu o viziune de ansamblu, să așeze la locul cuvenit aceste fragmente din scriitorul monolog pe care, timp de 15 ani, l-a ținut în cadrul Institutului de Istorie și Teorie Literară.

STANCU ILIN

MIRCEA ANGHESCU

bartalis jános

Născut la 29 Iulie 1893, în comuna Apaia, regiunea Brassó. Studii secundare și cele superioare — la Cluj și Budapesta. Doctor în literă. În anul 1933 ocupă în Ungaria, ocupînd o catedră de profesor secundar. În 1941 se întoarce la Cluj, unde funcționează ca bibliotecar la Universitatea Bolyai, pînă în anul 1959. În 1964 e distins cu „Ordinul Muncii”.

Intr-un număr al revistei *Adevărul literar și artistic* din 1927, criticul Hatvany Lajos, cel care l-a aprins lîmă moral și pecuniar pe Andru Endre, mai apoi pe József Atti — prezenta cititorilor un poet maghiar din țara noastră: Bartalis János.

Cel care l-a remarcat însă primul pe Bartalis a fost poetul Kostolányi Dező care l-a deschis și coloanele revistei *Nyugat* (Occident), unde a publicat Ady, Moricz Zsigmond, Babits Mihály și alți scriitori progresisti.

Critica descoperirea la Bartalis un sunet aparte, de un optimism robust. Cel 13 ani (1920—1933), timp în care s-a ocupat de plănărie, imprimă poeziilor sale un pronunțat caracter bucolic. Vreme îndelungată Bartalis a fost cunoscut numai într-o stare ipostază. Versurile lui prevesteau că „răul” va trece, că undeva îl așteaptă pe oameni marea sărbătoare, ziua descăleșării de sub tranee. „Venit, venit voi oameni noi — viteji / să înfrunțați cu toții lupta!” „Nu-ți pese, / va mai fi sărbătoare, / va fi odată / nu-ți lie teamă!” În altă parte: „Orășele îți deschid porțile lor, / și încăperile comode-ți vor sta la dispoziție (Oda copilului nou născut, 1920).

Chiar după mutarea la oraș, Bartalis rămîne atașat vieții rurale, în satul Căsel, cîntă de el, a intrat în istoria literaturii maghiare de la noi.

Adoptînd forma versului liber, simplu, exprimînd idei progresiste într-o limbă vorbită de popor, volumele de după Eliberare capătă, — în raport cu cele de dinainte, — o continuitate deplină. Lumea muncitorilor îi va lărgi aria inspirației. Se observă, din ce în ce, apropierea de atmosfera citadină, de noui ei puls. Totuși, cum spunea, nu asiam la înstrăinarea de sat: „Sărbătorește omul nou, prietenii mei de prin sat, / de care m-a legat, / cu lire de-o sută de ani, adevări soartă, / viața grea, strîmia brazdă de pămînt, / lăsdin în ea sudori și-afte lacrimi”. Locul amărăciunii de altă dată îl ia acum senialul, dorul de viață: „Îmi place vinul și cîntecul, / în uretea și veselia, / îmi place floarea în grădină și steaua-n ochi țelei”. (din volumul *Spre cîmpuri noi, spre cîntec noi*, 1959. Bartalis, depășind vîrsta de 70 de ani, e prezent mereu cu numeroase versuri în *Utunk*, *Igaz Szó*, *Ebres, Korunk* — alături de cei mai tineri poezi din țara noastră.

PETRE PASCU

SCRIERI (după 23 August) :

Válogatott versek (Versuri alese 1955) ; *Pedig tavasz jő* (Deși vine primăvara, 1957) ; *Uj mezők és új dalok* (Spre cîmpuri noi, spre cîntec noi, 1959) ; *Versek* (Versuri, 1963) ; *Idő, ne fuss!* (Timpul, nu fugi!, 1965)

Traduceri în românește au apărut în: *Viața Românească* nr. 7(1960) ; *Steaua* (nr. 3/1963) ; *Gazeta Literară* (nr. 1/1966) ; *Ateneu* (nr. 3/1966) și în antologiile: *Tezaur*, 1962 ; *Carte de poezie*, 1963 ; *Carte de poezie*, 1964 ; *Poezia*, 1965 ; *Patos contemporan* 1965.

din desenele poetilor

TUDOR GEORGE

portet

fata rănită

expoziții

dan cristian

O veche sală de expoziții reîntră în actualitatea artistică bucureșteană: Kalinderu. Prezentarea cu precădere, în incinta ei, a tinerilor absolvenți ai Institutului de arte plastice contribuie treptat la conturarea unui anume specific, salutar de bună seamă. Vom căuta, ca atare, și vom găsi nu o dată, la Kalinderu, nu numai valori plastice recunoscute, dar mai ales virtuozități și promisiuni cărora viitorul, întrezărită în plină conferă de pe acum prospețime și înedit.

Sentimentul că într-un anume loc, purtând girul unei anume săli, vom întâlni cu continuitate o anumită latură a efervescentei plastice actuale creează un climat de încredere și soliditate. În ciuda aparentei sale izolări de fluxul marilor arte, „Kalinderu” va atrage de bună seamă un număr sporit de vizitatori, cu atât mai mulți cu cât ceea ce îi înfățișează în ambianța salonului poartă în sine însemnele de taină ale valorii, ale dialogului posibil și necesar cu mijloace și aspirații ale artii contemporane.

De aici, caracterul interesant, de „atelier deschis” al celor mai multe (din încă prea puținele) expoziții organizate la Kalinderu. La prima sa manifestare individuală mai amplă, Dan Cristian — lector la catedra de anatomie artistică a Institutului — oferă o înmănușiere bogată și omogenă dintr-o activitate artistică ce adaugă noi valențe celei anterioare, de medic. Intre peisajele vrințene de la Gura Teghii și clipa actuală, a selecției, drumul său nu confunde date spectaculoase; capacitatea discretă de a sensibiliza un univers aparte, de a pune în strinsă relație

anume prezentări, conduce la pătrerea că avem de-a face cu o activitate deschisă convorbirilor sale cu lumea, că în tentația contemplării active se consumă tacit disponibilități sufletești naturale, lipsite de afectare. Timbrul oarecum domol al confesiunii cromatice e ferit însă mai totdeauna de monotonia prin cea științifică a conexiunii, prin cea experiențială a observației și evaluării plastice a fiecărui detaliu vegetal sau uman. Fața în continuă

devinire a naturii, pe care ne-o arată asemenea cadre, sugerează cu insistență înălțarea posibilă a elementelor, vertebrarea lor într-o construcție omogenă, în care decorativul păstrează o rezonanță interioară de motiv popular.

Viața într-o mare arenă geologică ori temporală adună într-o singură succesiune de secvențe-geneză lucrări ca Dealul la Negreni, Cose pe munte, Poiana Măruții. Asemenea unei matrice ropădicioare, peisajul devine arie a prelucerilor intime, a devenirilor în care ochiul metodic al pictorului strecoară, nu o dată, înefabilul.

Dincolo de conturul posibil-exact al lucrurilor, asistăm astfel la eva-

luări și tratări plastice în care se întărește de pe acum căutarea unui program, a unei conduite intime. Încă destul de eclectic în pretextul tematic, Dan Cristian pare a șovăi oarecum între construcția de idei — spre care are suficiente resurse a tinde — și anume expozițivism, pe care ordonarea armonică a materialului nu îl susține înfățișându-l unii tan cenușii între pisoi și himera, pictorul alege încă felinile (3-4 tablouri). O excelentă fabulă (Cotoi, pare-mi-se), o mască fascinatoare (Pisică), salvează în două rânduri motivul minor de complexa desuetudine. Lupta cocoșilor se desășoară însă după faze legi ale staticii. În tonuri de roșu violent, Cîntecul cocoșului, conține o stilizare ce e drept zigzagată, dar în care cu greu poți bănui că își are izvorul un strigăt.

În ansamblu, expoziția oferă, dincolo de inadvertențe, argumente asupra unei înzestrări reale, căreia nu atât exercițiul îi lipsește cât cutezanța de a duce la ultima expresie (evident, a sublimului) liniile de forță pe care tablourile expuse le conțin ca pe o virtuozitate majoră. În mai toate expozițiile „cîlim” un elogiu adus unei lumi pe care artistul o descoperă cu conștiințitate și fior (să mai amintim excelentele Frunze, Cranii de berbec, Frunze de castan, citeva dintre portrete?). Există însă un drum complementar înțelegării universului sensibil prin actul tălmăcitor. Cumulul exploziv — revelator de sensuri — revendică poate o descoperire a lumii după legile unei îndrăznele superioare.

MIHAI NEGULESCU

tineri artiști plastici

MIHAI OLOS — BAI A MARE

Joc oșenesc (ulei pe sticlă)

telecronica

europa, trasă cu ochiul...

Pentru o televiziune relativ înfrântă, cum este a noastră, cînd fiecare redactor așteaptă studioul cel nou ca pe un adăos de talent și idei, absența unei publicații de specialitate este justificată, dar și înoportună. Cîteva cîmăci permanente sau incidentale, profesate de reviste și cotidiene, nu suplinesc o iminentă televiziune de opinii, reclamată și posibilă în contextul emulației publicistice contemporane.

În ultima săptămîină nu am asistat la restructurări esențiale sau debuturi senzaționale și înădă-măria sa companionul mondial de fotbal își are esejele compenșări la lăta locului, am tras mai mult cu ochiul prin Europa: Télérama, Le Figaro, Télé 7 Jours, L'Europe etc. Ne-am obișnuit, în general, să înfățișăm televiziunea cu — domestice, urbane, condescendente, eticateriale — reproșuri. În L'Europe 444-445 (număr consacrat în întregime televiziunii), Pierre Abraham, stabilește chiar o clasificare empirică a reproșurilor. 1. De principiu: televiziunea ca uzură de timp. Exponat Harold Melling, autorul cărții „The great time — Killer”. 2. De programare: „amatori” de variații impotrivă celor care preferă dinamicizările, tubitorii de muzică impotrivă pasionaților de variații, sportivii impotrivă muzicii, cei care se interesează de știință impotrivă sportului, literarii impotrivă științelor și toată lumea impotrivă modului de tratare a informațiilor”. Aceasta este însă o optică spectaculoasă „absolută”, care își exploatează televizorul a plus una ore în plus posibilă. Într-o scrisoare Abraham contrazice acest punct de vedere abordînd sociologia televiziunii. În același număr Claude Henri (care se întreba cum ajunge la „Televiziunea, ce mă interesează” Zilele mele sînt pline de un ou și nu văd necesitatea să introduc o nouă sursă de ocupație care va lua locul altuia”), milită pentru considerarea televiziunii drept a 8-a artă. Se mai discută, polemizînd, autocrat despre funcțiile: culturale, educative, economice și chiar eroatice ale mijlocului ecran din ce în ce mai prosper.

1966 ne-a învestit și cu un onest inovator — Pierre Sabbagh, care se alină la a 5-a variantă a unui program de vară (pentru prima dată în istoria televiziunii!), înțemeiat pe desindere, veselie, bunădispoziție și restul clipei de vacanță. Iată! Matji: Dramatizări. Unprezece de Incură Femele savante (Moliere). Guy Lux (Jocuri laia Ironie), Palmaresul cîntecelor — miercuri, 8 piese bulevardiere, montate și puse public la Marijney (special pentru TV) vor acoperi jolile. Dintr-o ale: La grand orelle de P. A. Bcaul, Virgine de Michel Andrie, La pete de mademoiselle de Roger Ferrand (actualitate (vineri)) — maturizăse Pierre Sabbagh — nu ia vacanță și mi se pare ca totul neobișnuit ca marile magazine ale Franței, să-și înceteze activitatea o lună sau două”. Simbăd — distracție (varietăți), toileton sau etonizare). Luni — ziua risului, cea mai reprezentativă pentru necanicismul lui Pierre Sabbagh (cheama în continuare în reporișuri). Ce se face cel care își nu-mai cînd apare Paris Matji sau „ei care „se prind” abia duminică? Oricum serviciul francez de salutare va avea luni o zi plină. În plus, în fiecare s_ăară (de la oricî 19) tinerii vor putea servi o emisiune specială — jocuri de plajă. La drept vorbind, în cadrul acestui „ideal” program de vară, vechile emisiuni serioase își vor

„sticla” firma. Lectures pour tous, de pildă, va transmite romane populiste și colecții de buzunar.

S-a hotărît, de asemenea, cel de al treilea Congres al U.E.R. (Paris, 8-23 martie 1967), deschis tuturor țării și consacrat cercetărilor de radioteleviziune educativă și cooperării internaționale. (Congresele precedente: Roma, 1961 și Tokio, 1964). Decamdată, între 23 și 30 august 1966 Biroul Internațional al Filmului și Uniunea din Lyon a cinecluburilor auspiciază cea de a 9-a Răspîntie a cinemaului și televiziunii (pătru zile, cin_ două zile, tele). O interesantă anchetă despre piața filmului de televiziune cuprinde revista „Le technicien du film”. Reteriri speciale la Polonia și Cehoslovacia. La întrebările lui Jacques Terrand răspund: M. Jusinski, directorul firmei Filmopolski, Szrzywan, șef al serviciului de relații cu țările latine din Europa, Jerzy Stawinski, director literar al grupului de producție Kameta, Edmond Holman, șeful producției de filme, televiziunea cehoslovacă și alte personalități culșare la Monte-Carlo și celelalte țirguri internaționale.

Dintre virtușii Europei, Jean-Cristophe Averty își apără în continuare steagul, turnînd un bastion pe trei argumente. Coteau. O noțimă: Premiul Orange al Televiziunii pe 1966 — Guy Lux și D. Glaser pentru: „amabilitatea și politetea în relațiile lor cu reprezentanții presei”. Televiziunea noastră ar trebui probabil să „studieze” mai cu atenție experiența studiourilor europene de prestigiu fa și dovănit multă putere de asimilație elevată pînd în prezent, în acest sens. Negreșit însă cîntecarul nu trebuie lunt textual.

ION NICOLESCU

„A purta o grea responsabilitate timp îndelungat” Din Expoziția de artiști plastici a R. P. Chineze — București, Sala Dalles

muzica ușoară, darse ascultă... cum?

Azi dimineață eram cît se poate de trist pentru că visasem ceva nemaipomenit de aiurea. Se făcea că mergeam prin apă cu o barca în seara, noaptea, după mîna zbură a pisică ce mieuna miau miau de frica unui cîine cu o gură uite-așa, și niște dinți de jar, și niște ochi negri, negri pe care însă nu-i vedeam pentru că era prea întuneric; și mergeam, mergeam, mergeam, pisica mieunînd, mieunînd, căteful lătrînd, parcă ajunsesem într-o pădure, și era azi, erau papagalii acolo de toate culorile și dialectele, erau și lei și tigri, erau de toate felurile încît asurzisem, stînd întins cu burta la soare, cînd... am deschis ochii încet-încet, cu grîșă să nu orbesc, era șase, puțină lumină, puțin aer proaspăt, puțin miros de ței, cîte puțin din toate. Și urlete, încreștarea mea era deschisă, prin dreptul ei trece tot timpul fereastra vecinului meu, vecinul meu are televizor, radio, pikup și magnetofon, se scoală la 6, și de la 6 pînă la 6 și 10 secunde întinde mina spre magnetofon, de la 6 și 10 secunde la 6 și 11 secunde invite butonul, de la 6 și 11 secunde la 6 și 13 secunde magnetofonul se încălzește, la 6 și 15 secunde se aude „poc” și pe urmă, pînă cînd pleacă, nu se mai aude nimic, pentru că deschide radioul, odată cu el pikup-ul, ca să alterneze. După ce alternează, închide ușa și-și dă drumul lui. Am sărit din pat și am deschis repede cartea de vise la pagina 42, „asta de-ai visat / tragi o barcă pe uscat / pisică de-ai visat / ești fată de măritat / cine de-ai visat / de dușmani vei fi spălat.” Nu pare am înțeles eu, dar m-am liniștit, auzind cum pleacă tranzistorul cu vecinul meu și cu Aida Moga și cu „Nu știu ce să cred / mă frîmț pentru ce? / E noapte și-mi pare / Că steaua dragostei / Cu farmecul ei / Apare”... Displea ea cu ea, eram chiar puțin fericit dimineața, era șapte, eu făcusem gimnastică de dimineață, trei pași înainte — trei înapoi. Dar se culșase și ea, fata, era elevă, avea părul alb de blond ce era, mergea la școală, în clasa a doua, îi plăcea „non avar și așa mai departe” cît mai tare, așa că am tipat „iiniște”. Bineînțeles am ascultat și asta, și „Șa-la-la-la”, și pe Remo Germani, chiar pe dragutul de Doina Badea în timp ce zbură pe aproape. Am plecat pe stradă, oamenii fugeau pe lângă mașini și tramvaie (acestea, ca de obicei, nu suportă aglomerația) și... din toate părțile se auzea Laa, La, La, La. Dincolo de stele / Se scaldă în ploaie de raze / Luce de mărgele / Mii de flori de topaze / Dincolo de stele / În taina nopții abastre / În grădini de lumini / Printre arțari senini / Se-nfîlșesc visele noastre / Te iubesc e un cîntec sublim ce cuprinde eterul /

Te iubesc cum pămîntul iubește soarele și stelele, cerul / Dincolo de stele / Străbate noaptea abastre / Peste zări de cîștar / Ca un astru de jar / Strălucind dragostea noastră / La, La, La, La și se repeta. M-am urcat cît am putut să ure în autobuz, știut fiind că în atîta lume nu s-aude nimic, mai ales că sînt și parașiti. Degeaba, șoferul conducea numai cu o mină, cu cealaltă gîdila, două viori cîntă în noapte două viori / ascunde sub o cutie de bachelită. Și pe urmă, pînă la pod am mai ascultat cum ea îi roagă pe el (dacă o iubește el cu adevărat) să uite tot ce s-a întîmplat alaltăieri noapte cînd n-a venit acasă fiindcă îi era frică de broaștele din Dimbovița. (asupra textului o să-mi revin altădată mult mai serios) și „Ioane, Ioane” și „Dacă nu iubești, în pelicanol / Dacă părăsești / Ești un motofol, s.a.m.d. Din autobuz m-am aruncat direct în lacul Herăstrău și am încercat să stau tot timpul sub apă, pentru că pe malul celălalt, din plînia difuzorului se transmitea un program de muzică ușoară pentru surzi, „crede-mă și spune-mi tu / te iubesc și-mi plăci / m-ai băgat în draci / spune-mi ce mă faci? / Aproape înecat, m-am ascums sub o bancă prin iarba și am început să scoatemose pămîntul cu capul cu să fac așa, cu stîrșul, ferecîl de el, ce-i pasă dacă și-astupă meue urechile cu nisip. Mi-am spurt eu mai întîi capul, pe urmă am spart piatra, cînd, acolo, sub pămînt, între o cîrșă și un soarece, un tranzistor, și „ce-ar fi să fie lună / și stelele din cer / și mi le-ai aduci tot mie / Într-un helicopter”, sau „una mie / una ție / una mie / una ție / hei, hei — una ție / una mie / una ție / una mie / mii! / Am luat avionul, plimbare de agrement, riu de înălțime, dar mai rău fără riu și mai bine decît fără binele de jos, și în avion era bine, era zgomot cu-ntr-o moară, radiotelegrafistul adormise, pilotul adormise, ceilalți adormiseră, numai eu abia fmi mai țineam pleoapele cu mina auzind „Noapte bună, noapte bună / Sub clarul de lună / Printre mii de stele / Culeg floricele / Pentru tine, pentru tine / Ca să te visezi cu mine / Adormeam simțind cu groază cum avionul o ia rază spre mare și pică în mare, lîngă Mamaia, acolo, acolo, încă puțin, încă puțin... Noroc că era ora 6 și s-a sculat vecinul meu, altfel mă înecam de tot, pentru că apa era prea mare și prea adîncă. M-am trezit imediat și am luat cele două tranzistoare mici și le-am pus la ureche, pe cel din stînga la urechea stîngă, iar pe cel din dreapta la urechea dreaptă.

IULIAN NEACȘU

după întîlnirea de la brașov

drumețiile cineamatorilor

Mai mult decît oportunită, întîlnirea organizată de cinecluburile din Brașov ne-a oferit, în fine, puțînța de a vorbi și de a scrie în mod concret despre cineamatori, de a lua contact în praxi cu problemele și cu arta lor. Așa cum presupunem, se poate discuta despre cineăștii amatori ca despre o mișcare interesantă, vie, cu un profil ce se conturează treptat, cu nelimitate posibilități de înflorire. La Brașov au fost văzute filme și s-au schimbat păreri, s-au dezvăluit carente și s-au propus soluții, într-un cuvînt, s-a luat ca folos.

Care e, la stadiul actual, caracteristica dominantă a cinematografilor de format redus? După opinia mea, un fel de „drumeție”. Nu atât în sensul turistic al expresiei — deși multe pelicule au în vedere tocmai acest accent — cît în sensul primordialis, mai larg, de excursie, adică de raită pe-afară, dincolo de cadrul obișnuit, dar — am mai adăuga — și... pe dinafară, exteriorizant, pe deasupra lucrurilor. În general, cineamatorului nostru sugerează imaginea unui pasionat care iese în lume cu aparatul în mîna și care filmează cam tot ce vede cu ochii și cîm tot ce-i prinde aparatul. Astfel, el riscă să fie copleșit, dominat, pe de o parte de obiectul, de materialul proprii sale observatii, iar pe de alta de mijlocul de înregistrare, camera. Cineamatorului

are tendința de a repeta, mai mult sau mai puțin conștient, erorile și excesele unui Dziga Vertov, provenite dintr-o credință oarbă în aparatul de filmat și în iluzoria sa putere de discernămint: fenomen pe cît de firesc, pe atît de frecător, din fericire. În planul filmului finit, al artii cinematografice, aceste erori și excese se concretizează în lungimi și în prisosiri: panoramă intermediabilă, cadre prelungeți, imagini lipsite de greutate semnificativă, într-un cuvînt, pasaje inutile, superflue. Adică pe cineastul nostru îl ia uneori camera pe dinainte. (E adevărat că, nedespunînd totdeauna de o zestre tehnică adecvată, cineamatorii folosesc mai puțin montajul prin tăiere, recurgînd la montajul „din mină” sau „din aparat”, cum se mai spune; totuși, o asemenea circumstanță nu e de natură să atenueze termenii unei discuții estetice de principiu, mai ales că filmele reușite fac dovada unei abile depășiri a dificultăților).

Ca să nu planăm în abstract, ne grăbim să precizăm că lungimi și prisosiri, imagini nesemnificative, se întîlesc în filme ca Drumetind pe valea Prahovei al constănteanului Cornelii Oprescu (cineclubul „Tomis”), Comora pionierilor brașoveni (cineclubul „Cravata roșie”), 8 minute al cineclubului din Oțelul Roșu, ca să nu insistăm asupra jurnalului de la Oradea (dedicat cofrajelor mobile)

sau asupra unor părți din jurnalul nr. 1 al Casei tineretului și studenților din Iași. Dar, pe de altă parte, caracterul de „excursie”, de abordare superficială a unui fenomen sau a unui eveniment, se manifestă și în filme „cu temă”, cum ar fi Așa nu mi merge / al studenților din Cluj, documentarul ocazional Iași 20 al cineamatorilor din capitala Moldovei sau filmul-prospect privind activitatea Palatului Pionierilor din București. În toate acestea — în ciuda diversității tematicе — triumfă un com-punct de vedere ilustrativ, care nu angajează decît epidemic pe realizatorii și, în consecință, pe privitori.

Devine astfel limpede că pasul înainte, pregătît încă în faza actuală, trebuie să-l conducă pe cineăștii amatori pînă în pragul revelației de esențe, de semnificatii. Nu e greu de observat că, atîngînd acest prag, cineamatorii se situează pe o poziție de paritate cu profesionisții, adică au un același punct de plecare în abordarea realității și în efortul de a-i revela esența. Desigur că în ceea ce privește forma, mijloacele de comunicare, amatorii vor trebui să ajungă la conștiința unui limbaj specific, care — în film ca și în orice artă — este un limbaj mediat, metaforic, de sinteză. Asta înseamnă că se reduce la minimum coeficientul de întîmplător, de fortuit, și se amplifică la maximum „deliberarea” artistică,

cîmpul de acțiune al unei idei de bază, limpede și densă în semnificații. De exemplu: dacă la baza lui Drumetind pe Valea Prahovei ar fi stat o idee artistică, adică un punct de vedere înedit, original, al expresiei — să zicem: mulele vizuale cu ochii unui om de la mare — filmul lui Cornelii Oprescu ar fi constituit o reușită, din care lungimile și pasajele pliticoșitoare, neinteresante, ar fi dispărut de la sine. Un astfel de punct de vedere îl are, în schimb, prezent și în titlu, în căutarea neus-semiteilor frumuseții din Banat al timișoreanului Victor Albu: intenția precisă de a dezvălui — realizatorilor și publicului — fețe necunoscute ale unui peisaj știut sau considerat ca atare. (La drept vorbind, și cineclubul „Tomis” a filmat interesant și, pe alocuri, original — documentarul Popas în Delta.)

Din inițiativa organizatorilor, la Brașov a avut loc și un mic festival, o trecere în revistă a celor mai bune pelicule înguste. Am înregistrat astfel și punctele cele mai înaintate ale producției amatoare. Din seria jurnalelor, După 60 de ani al cineamatorilor din Oțelul Roșu demostrează capacitatea particulară de a se scrie cinematografic cronica unui loc e vorba de întîlnirea pionierilor absolvenți ai liceului „Traian Doda” din Caransebeș, după 60 de ani de la înființarea acestei instituții de educație. Funcția aceasta de croniciari, a cineamatorilor, poate fi amplificată și diversificată la maximă, cu avantajul de a se cunoaște la fața locului și pe loc orice fenomen de ordin social, economic, cultural. A avea, după modelul studiourilor „Alexandru Sabău”, un letopiseț al localității, al regiunii în care flintă-tează, poate fi un obiectiv de mare preț pentru oricare din cinecluburi.

La categoria documentarelor, Lucrări de mecanizare la cale al cineclubului C.F.R. din Timișoara, ca și Popas, semnat de Emil Mateias și Pavel Kovacs din Oțelul Roșu s-au distins prin calități remarcabile: primul face să devină uimitor interesant un procedeu tehnic de cale ferată, cel de al doilea atestă poezia ce care se poate încerca privirea umană în răgazul unei simple opriri a unui tren într-o gară, iarna.

În sfîrșit, cu Toamnă timișoreană, filmul nostru de amatori atinge punctul cel mai înalt al expresivității. Pelicula, în culori, e o adevărată operă de artă, iar autorul ei, Sandu Dragoș, de la cineclubul C.F.R. din Timișoara, e un artist autentic. Avînd inițiat o slură de documentar, menit să reveleze timișorenilor înșii frumuseți nebanuete ale orașului lor, filmul lui Sandu Dragoș devine o delicată povestire de dragoste, un dialog subtil între generații, o operă de poezie.

Film prin excelență cu subiect, Eroii preferați ilustrează preocupările și căutările pionierilor și școlariilor de la Cineclubul „Cravata roșie” din Brașov (condus de profesorii Bisan și Voiculescu) în direcția unei dramaturgii specifice a cinematografilor de amatori. E un film plin de candoare și de farmec, a cărui realizare — de la idee și de la scenariu pînă la interpretare și montaj — aparține integral Casei Pionierilor, devenită, ca și orașul, ca și împrejurimile pitorești ale Brașovului, un vast plaiu de filmare.

Desigur, problemele cineamatorilor sînt mult mai numeroase și mai variate, imposibil de epuizat în câteva coloane de revistă. Le vom urma cu prilejul defintivării și lansării noului regulament de funcționare a

FLORIAN POTRA

COMITETUL DE REDACȚIE

GHEORGHE ACHIN
 REDACTIA: B-dul Ana Ipătescu nr. 15, telefon 11.51.54, 11.38.51, 12.16.10.

ADMINISTRAȚIA: Șoseaua Kiseleff nr. 10, telefon 18.33.99.

Abonamente: 13 lei — 3 luni, 26 lei — 6 luni, 52 lei — un an.

Tiparul: Combinatul poligrafic Casa Școlilor.

40.220